

BİLANÇO

TÜRMÖBAYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 79 • MAYIS 2003

FİYATI:2.500.000.-TL.

- *Özyürek'i uğurladık*
- *Bütçe, dolaylı vergilere emanet*
- *Muhasebede AB-ABD çekişmesi*
- *AB Türkiye'ye umut verdi*
- *İhracat rekora koşuyor*

Ekonomik Rapor

Sahibi

Mustafa ÖZYÜREK

Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU

Yayın Kurulu

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Bariş TOPRAK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi
tarafından yayınlanmaktadır

Adres

Gençlik Caddesi No:107
06570 Anıttepe - ANKARA
Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)
Fax: (0.312) 232 50 73
http: www.turmob.org.tr
e-mail:alid@turmob.org.tr

Baskı

Ziraat Matbaası
(0.312) 384 73 44

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya
tamamı alıntı yapılamaz

Bu ayrılık değil...

1992 yılında TÜRMOB Genel Başkanlığı görevine seçilen Mustafa Özyürek'i 23 Nisan 2003 tarihinde bu görevinden uğurladık. Özyürek, bilgi ve birikimiyle, liderlik vasıflarıyla bu camiaya büyük katkı sundu. Onun önderliğinde verilen mücadeleyle muhasebecilik, mali müşavirlik hak ettiği saygın konuma kavuştu.

TÜRMOB'un bulunduğu binadan, tekdüzen hesap planına; işletme yönetim merkezlerinden; angaryalara hayır mücadelelerimize; eğitim çalışmalarımızdan; 2006 Dünya Muhasebe Kongresine kadar binlerce kazanımda ve mücadelede büyük emeği geçti. Yapılan her çalışmaya harç koydu. Yeri geldiğinde en çetin kavgaları verdi, yeri geldiğinde en güzel uzlaşi örneklerini sergiledi. Her görüşten, her düşünceden, her anlayıştan 60 bin kişinin tartışmasız Genel Başkanı oldu.

Hepimiz ondan çok şeyler öğrendik; ekip çalışmasıyla altından kalkılamayacak sorun olmadığını öğretti. Geniş bir vizyonla bakmayı öğretti. Sevgiyi ve paylaşmayı öğretti. Bazen söyleyecek o kadar çok söz olmasına rağmen, bu sözcükleri yan yana getirmek bile az kalabilir.

Bu camiaya çok büyük hizmetler vermiş olan Özyürek'in, camiamıza hizmetlerinin devam edeceğinden kuşku duymuyoruz. Bundan böyle Mustafa Özyürek'in Onursal Genel Başkan olarak bilgi birikimi ve tecrübelerinden yararlanmaya devam edeceğiz. Her platformda yine birlikte olacağız. Bu camianın mücadelesinde desteğini her zaman isteyeceğiz. Bilgi birikimi ve tecrübesiyle bu camiaya yol göstermeye devam edecek.

O yüzden, bu bir ayrılık değil diyoruz...

TÜRMOB Genel Başkanlığına Yönetim Kurulumuz oy birliği ile Mehmet Timur'u seçti. Yeni Genel Başkanımıza başarılar diliyoruz.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

Özyürek'i

1992 yılından bu yana TÜRMOB Genel Başkanlığı görevini sürdürmekte olan Mustafa Özyürek, 23 Nisan 2003 tarihinde bu görevinden ayrıldı. TÜRMOB Genel Başkanlığı görevine oy birliği ile Mehmet Timur seçildi. Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül TBMM'nin Özyürek'in katılımıyla çok büyük bir kazanım elde ettiğini söyledi.

1992 yılında seçildiği TÜRMOB Genel Başkanlığı görevini, Nisan 2003 tarihine kadar başarıyla sürdüren Mustafa Özyürek, bayrağı Mehmet Timur'a devretti. Mustafa Özyürek, milletvekili olması sebebiyle görevinden ayrıldı. Özyürek'in istifasıyla boşalan Yönetim Kurulu Üyeliğine 13. Olağan Genel Kurul'da seçilen yedek üye İ. Hüseyin Yıldız getirildi. Yönetim Kurulu, kendi arasında yaptığı görev dağılımında ise Mehmet Timur'u Genel Başkanlık görevine oy birliğiyle seçti.

1989 yılında çıkan meslek yasasının

ardından 1992 yılında göreve gelen Özyürek, muhasebecilik, mali müşavirlik mesleğinin bugünkü geldiği konumda önemli paya sahip. Gece-sini gündüzüne katarak yürüttüğü çalışmalar meslek camiasında takdirle karşılandı. Özyürek 12 yılı aşkın bir süredir TÜRMOB'un genel kurullarında Genel Başkanlığın tartışmasız tek adayı olarak gösteriliyordu. Her görüş ve düşünceden 60 bin kişinin desteği, Özyürek'in görevindeki başarısının bir göstergesini oluşturuyor.

TÜRMOB'un yeni Genel Başkanı Mehmet Timur Başkanlığında top-

lanan 35'nci Başkanlar Kurulu toplantısında gurur ve duygusal anlar birlikte yaşandı. TÜRMOB'un yeni Genel Başkanı Mehmet Timur ve oda başkanları toplantıda yaptıkları konuşmalarda, Özyürek'e vermiş olduğu hizmetlerden dolayı teşekkür ederek, gerçekleştirdiği çalışmalardan ve verdiği hizmetlerden dolayı kutladılar. Timur, "TÜRMOB'un bu güne kadar sürdürdüğü anlayış doğrultusunda görevini yürüteceğini ve eskiden olduğu gibi ekip çalışmasıyla TÜRMOB'un mücadele çizgisinin devam edeceğini" söyledi. Özyürek için hazırlanan

TÜRMOB Genel Başkanı Mehmet Timur'un özgeçmişi

1941 yılında Kars Çıldır'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimi Kars'ta tamamladı. 1966 yılında Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nden mezun oldu. 1967-1969 yılları arasında yedek subay olarak

askerlik hizmetini tamamladıktan sonra, 1969 yılında Gümrük ve Tekel Bakanlığı'nda iki yıl Raportör olarak çalıştı. 1971 yılında Gelirler Kontrolörlüğü'ne geçti. 1979 yılında Gelirler Baş Kontrolörü oldu ve buradan 1996 yılında emekliye ayrıldı. Mesleki dergilerde yayınlanan makalelerinin yanı sıra, kitapları bulunmaktadır. Halen Yeminli Mali Müşavir olarak çalışmakta olan Mehmet Timur, 1996-2000 yıllarında TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyeliği ve Genel Saymanlığı görevlerinde bulundu. Evli ve bir çocuk babasıdır.

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi İ. Hüseyin Yıldız'ın özgeçmişi

1962 yılında Tunceli'de doğdu. 1985 yılında AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları Kurulu'na açılan

sınavı kazanarak Hesap Uzman Yardımcısı olarak göreve başladı. 1989 yılında Hesap Uzmanı oldu. 1991 yılında Çukurova Holding'de Denetim Koordinatörü olarak çalışmaya başladı. 1992 yılından itibaren ise 3568 sayılı yasa çerçevesinde serbest çalışmayı tercih ederek YMM firmasını kurdu. Çeşitli gazete ve dergilerde köşe yazıları ve makaleleri yayınlandı. 1998-2002 döneminde TÜRMOB Disiplin Kurulu Üyeliğinin yanı sıra birçok sivil toplum kuruluşunda görev üstlenmiş olan Yıldız, evli ve iki çocuk babasıdır.

Uğurladık

sinevizyon gösterisinde de duygusal anlar yaşandı.

Sinevizyon gösterisi öncesi Genel Sekreter Nail Sanlı yaptığı konuşmada, "1989 yılında yasal statüsüne kavuşan bu camianın 1992 yılında Genel Başkanı oldu. Yeni kurulmakta olan bir camianın tüm sorunları omuzlarındaydı. Bugün bulunduğumuz bu binadan, tek düzen hesap planına; işletme yönetim merkezlerinden; angaryalara hayır mücadelelerimize; eğitim çalışmalarımızdan; 2006 Dünya Muhasebe Kongresine kadar binlerce kazanımda ve mücadelede büyük emeği geçti.

Yeri geldiğinde en çetin kavgaları verdi, yeri geldiğinde en güzel uzlaşılardan örneklerini sergiledi. Sergilediği yönetim anlayışı ile bu camianın tartışmasız Genel Başkanı oldu. Her görüşten, her düşünceden, her anlayıştan 60 bin kişinin tartışmasız Genel Başkanı olmak kolay değildir.

Hepimiz ondan çok şeyler öğrendik; Ekip çalışmasıyla altından kalkılamayacak sorun olmadığını öğretti. Geniş bir vizyonla bakmayı öğretti. Sevgiyi ve paylaşmayı öğretti. Bazen söyleyecek o kadar çok söz olmasına rağmen, bu sözcükleri yan yana getirmek bile az kalabilir. İşte böyle bir anı yaşıyoruz.

Mustafa Özyürek'in Onursal Genel Başkan olarak bilgi birikimi ve tecrübelerinden yararlanmaya devam edeceğiz. Her platformda yine birlikte olacağız. Bu camianın mücadelesinde desteğini her zaman isteyeceğiz. Bilgi birikimi ve tecrübesiyle bu camiaya yol göstermeye devam edecek. O yüzden, bu bir ayrılık değil diyoruz..." dedi.

Özyürek, toplantıda yaptığı ko-

nuşmada, kaliteli bir camianın verdiği görevi gururla yaptığını belirterek, başarının ekip çalışmasıyla ve meslek camiasının desteğiyle elde edildiğini söyledi. Gösterilen güven ve destekten dolayı teşekkür etti.

Başkanlar Kurulu Toplantısı'ndan sonra düzenlenen meslek mensubu milletvekilleri ile dayanışma kokteyline aynı zamanda yeminli mali müşavir olan Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül, milletvekilleri ve oda başkanları katıldı. Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül, yaptığı konuşmada, TÜRMOB Genel Başkanlığı'ndan ayrılan Özyürek için TBMM'nin adeta bir 'ak sakallı' kazandığını. Bilgi, birikim, deneyimi ve diyaloga açık kişiliği ile TBMM'ne saygınlık kattığını söyleyerek, TBMM'nin ve ülkenin Özyürek gibi bir değeri kazandığını söyledi.

Bütçe, dolaylı vergilere emanet

Türk vergi sistemi dolaylı vergilere teslim oldu. Toplam vergi gelirleri içerisinde dolaylı vergilerin payı yüzde 69,5'e yükseldi. Bu rakam Cumhuriyet'in ilk kuruluş yılları ile 1950 vergi reformundan önceki dönem oranlarına denk geliyor.

Dolaylı vergilerin bütçe içindeki payı sürekli artıyor. Adaletsiz bir vergi olarak da adlandırılan dolaylı vergilerdeki artış vergi sistemindeki bozukluğunda bir göstergesini oluşturuyor. 2003 yılı Ocak-Mart döneminde konsolide bütçe açığı 10,9 katilyon lira, faiz dışı bütçe fazlası ise 4,9 katilyon lira olarak gerçekleşti. Üç aylık dönemde, konsolide bütçe gelirleri 20,4 katilyon lira, vergi gelirleri ise 16,7 katilyon lira oldu. Geçen yılın aynı dönemine göre vergi gelirleri yüzde 42,9 oranında artış gösterdi. Bu artışla, en önemli payı özel tüketim vergisi oluşturdu.

Ocak-mart döneminde, vergi gelirleri içinde özel tüketim vergisinin payı yüzde 25,7 olarak gerçekleşti ve bu dönemde özel tüketim vergisinden 4,3 katilyon lira tutarında tahsilat yapıldı. Bu tutarın yaklaşık 3 katilyon liralık bölümü, petrol ve doğalgaz ürünleri üzerinden alınan özel tüketim vergisinden elde

edildi. Bunu 1,1 katilyon lira ile kolalı, gazoz, alkollü içkiler ve tütün mükümleri üzerinden alınan özel tüketim vergisi izledi.

2002 yılı Ocak-Mart döneminde dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı yüzde 67, dolaysız vergilerin payı ise yüzde 33 oranında gerçekleşmişti. 2003 yılı aynı döneminde dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı ise yüzde 69,5'e yükseldi.

1923 yılında dolaylı vergilerin, vergi gelirleri içindeki payı yüzde 52 iken bu oran 1928 yılında yüzde 77'ye kadar yükseldi. 1940'lardan sonra yüzde 53'e geriledi. 1950 yılında yüzde 64 olarak gerçekleşen dolaylı vergilerin payı 1970'lere kadar 60-67 aralığında seyretti. Bu tarihten sonra ise sürekli bir düşüş yaşandı. 1980 yılında yüzde 37'ye geriledi.

1986-1994 yıllarını yüzde 48-52 aralığında geçiren dolaylı vergilerin oranı 1998 yılında yüzde 53'e, 1999 yılında 55'e, 2000 yılında

yüzde 59'a ve 2001 yılında da yüzde 60 seviyesine yükseldi.

OECD ülkelerinde kaynaklarına göre vergi payları incelendiğinde, gelir vergisi yüzde 30, kurumlar vergisi yüzde 9, tüketim vergileri yüzde 24, servet vergileri yüzde 9 ve sosyal güvenlik primleri yüzde 28 paya sahip.

AB ülkelerinde ise gelir vergisi yüzde 24, kurumlar vergisi yüzde 6, tüketim vergileri yüzde 30, servet vergileri yüzde 8 ve sosyal sigorta primleri yüzde 32 paya sahip.

Konsolide bütçe giderleri

Konsolide bütçe harcamaları 2003 yılı Ocak-Mart döneminde 31,3 katilyon, faiz dışı harcamalar ise 15,5 katilyon lira olarak gerçekleşti. Geçen yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, harcamadaki artışın, iç borç faiz ödemelerinde görülen gerileme nedeniyle sınırlı olduğu görülmekte.

Ocak-Mart döneminde faiz dışı harcamalar içinde personel harcamaları önemli bir yer tutmakta.

Ayrıca, sosyal güvenlik kuruluşlarının mali yapılarının bozulması sonucu bu kuruluşlara bütçeden aktarılan kaynaklar artmakta. Nitekim, 2003 yılının ilk üç ayında sosyal güvenlik kuruluşlarına bütçeden 4,4 katrilyon lira tutarında transfer yapıldı. Bu tutarın içinde

en yüksek pay yaklaşık 1,7 katrilyon lira ile Emekli Sandığı'na ait.

Faiz dışı transferler içinde sosyal güvenlik kuruluşlarından sonra en büyük pay vergi iadelerine ait. Bununca büyük bir bölümü ihracatta KDV iadesinden kaynaklandı.

2003 yılının ilk üç ayında konsoli-

de bütçeden risk hesabına 262 trilyon lira tutarında kaynak aktarıldı. 2002 yılı Ekim ayında yapılan memur maaş artışından kaynaklanan ilave farkın 2003 yılı Ocak ayında verilmesinin yanı sıra Ocak ayında memur maaşlarına yüzde 5 oranında zam yapılmıştı.

GENEL BÜTCE VERGİ GELİRLERİ TAHSİLATININ YÜZDE DAĞILIMI (1923-2001)

YILLAR	VERGİ GELİRLERİ		DOLAYSIZ VERGİLER ⁽¹⁾		DOLAYLI VERGİLER ⁽²⁾	
	(1000 TL)	(%)	(1000 TL)	(%)	(1000 TL)	(%)
1923	95,354	100	46,223	48	49,131	52
1930	164,607	100	42,915	26	121,692	74
1940	231,506	100	108,455	47	123,051	53
1950	1,242,185	100	447,963	36	794,222	64
1951	1,236,624	100	330,075	27	906,549	73
1952	1,580,619	100	422,262	27	1,158,357	73
1960	5,177,201	100	2,173,956	42	3,003,245	58
1970	23,002,943	100	8,636,999	38	14,365,944	62
1980	749,849,431	100	470,770,957	63	279,078,474	37
1981	1,190,203,802	100	708,894,229	60	481,309,573	40
1985	3,829,116,958	100	1,795,733,830	47	2,033,383,128	53
1986	5,972,033,930	100	3,106,014,912	52	2,866,019,018	48
1987	9,051,003,125	100	4,492,169,973	50	4,558,833,152	50
1988	14,231,761,223	100	7,065,885,861	50	7,165,875,362	50
1989	25,550,319,857	100	13,644,960,836	53	11,905,359,021	47
1990	45,399,534,298	100	23,656,790,314	52	21,742,743,984	48
1991	78,642,770,254	100	41,093,677,371	52	37,549,092,883	48
1992	141,602,093,850	100	71,392,139,056	50	70,209,954,794	50
1993	264,272,936,382	100	128,324,179,797	49	135,948,756,585	51
1994 ⁽⁴⁾	587,760,247,715	100	283,733,274,009	48	304,026,973,706	52
1995	1,084,350,504,039	100	441,787,096,000	41	642,563,408,039	59
1996	2,244,093,829,920	100	884,067,428,115	39	1,360,026,401,805	61
1997	4,745,484,020,950	100	1,931,968,730,255	41	2,813,515,290,695	59
1998	9,228,596,187,270	100	4,302,829,162,253	47	4,925,767,025,017	53
1999	14,802,280,000,000	100	6,715,638,000,000	45	8,086,642,000,000	55
2000	26,503,698,000,000	100	10,849,962,000,000	41	15,653,736,000,000	59
2001	39,767,892,000,000	100	16,080,397,000,000	40	23,687,495,000,000	60

Not: Bu tabloda yer alan:

(1) Dolaysız Vergiler; gelirlerden alınan vergiler ve servetten alınan vergiler gruplarını kapsamaktadır.

(2) Dolaylı Vergiler; mallardan ve hizmetlerden alınan vergiler, dış ticaretten alınan vergiler grupları ile kaldırılan vergiler artıklarını kapsamaktadır.

(4) EDV, NAV ve EMTV. dahil

Muhasebede AB-ABD çekişmesi

AB denetim firmalarının ABD Muhasebe Kurumu'nun kayıt yaptırma zorunluluğu taraflar arasında tartışma yarattı. AB ülkelerinden Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nda ABD ve İngiliz ağırlığının artması eleştiriliyor. Avrupa muhasebeciliğinin güç kaybettiği ve etkisizleştiği savunuluyor.

ABD'li müşterileri olan AB denetim firmalarının ABD Muhasebe Kurumu'na (US Public Company Accounting Oversight Board-PCAOB) kayıt yaptırma zorunluluğu taraflar arasında sorun yarattı. Tek Pazar'dan sorumlu Komiser Frits Bolkenstein muhasebe yolsuzluklarına engel olmak amacıyla etkin bir sistem kurulması zorunluluğunun bilincinde olduklarını ancak uluslararası kabul gören çözümler çerçevesinde AB denetim sisteminin de ABD tarafından tanınması gerektiğini savundu.

Paris-Dauphine Üniversitesi Öğretim Üyesi Jacques Richard'ın Le Monde gazetesine yazdığı yazıya göre, muhasebecilik düzenlemelerinde Avrupa'nın hiçbir söz hakkı kalmamıştır. Richard'ın görüşleri şöyle;

Avrupa Parlamentosunun ve Konseyinin 19 Temmuz 2002 tarihinde aldığı bir karara göre, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) kuralları, konsolide hesap tutan bütün şirketlere (bir grubun sonuçlarını bir bütün olarak veren hesaplar) uygulanması zorunlu hale getirildi. IASB'nin içinde Anglo-Saxon (ABD ve İngiltere) özel denetim ve müşavirlik firmalarının ağırlığını göz önünde tuttuğumuz zaman, gerçekten önemli bir alanda Avrupa'nın Amerikan ve İngiliz özel şirketleri kararlarının uygulayı-

cısı haline geldiğini ifade edebiliyoruz. Bu, Avrupa ortak kararlarının tam olarak özelleştirilmesine dair bir ilk örnek oluşturmaktadır. Ayrıca, Amerikan ve İngiliz muhasebe normlarının bu kadar eleştirildiği bir zamanda, Avrupa bunları şüursuzca izlemektedir.

Ancak, konsolide hesaplara ilişkin düzenlemeler, Avrupa şirketlerinde var olan hesaplardan sadece birisi ile ilgilenmektedir. İkinci bir hesaptır, ki o bireysel hesaplar ile ilgilidir, şu ana kadar, IASB düzenlemelerine göre çok daha muhafazakar olan Avrupa Birliği düzenlemeleri ile ulusal yasalar, daima ücretli çalışanların lehine olmuştur. Muhasebe açısından bu ikilik, ilk bakışta ilginç gelmektedir: Bir şirket, niye kişisel hesaplarında eksi verirken, konsolide olacak hesaplarında artı verir?

Bunun nedeni, konsolide hesapların sadece performans ile ilgili olarak bilgiye ulaşılmasına neden olurken, kişisel hesapların asıl olarak, üretilen zenginliklerin ve aktarılabilecek olan karların paylaşılmasında bir zemin teşkil etmesindedir. Dolayısıyla, hem bir önlem olarak, hem de ücretlilerin korunması bakımından, kıta Avrupa mantığı, dağıtılabilecek karın özel bir şekilde ve sıkı kurallara bağlı olarak dağıtılmasını öngörmekte ve olası artı değerlerin göz önünde bulundurulmasını engellemektedir. Avrupa muhasebeciliği,

ABD ve İngiliz sistemine oranla, bilgiye ve hisse sahiplerinin çeşitliliğine dayalı bir ikili sistem öngörmektedir.

Eğer söz konusu bireysel hesaplar Avrupa otoriteleri ve ulusal düzenlemeler tarafından korunsaydı, ABD ile İngiliz ortaklara karşı, ücretlilerin ve ulusal ortakların çıkarları bir bakıma korunmuş olurdu. Ancak bundan, iki sebep yüzünden vazgeçilmektedir:

Birincisi; Avrupa Parlamentosu, bireysel hesaplar konusunda IASB kurallarını kabul etmiştir; yani, ABD ve İngiltere'ye karşı özerk ve korunmalı bir yapıyı reddetmiştir. İkinci olarak da, içerisinde uluslararası büyük muhasebe şirketlerinin karar verme aşamasında büyük pay sahibi olduğu Ulusal Fransız Muhasebe Konseyi, bazı hisse sahiplerinin aksi tavırlarına rağmen, IASB'nin kararlarını benimsemekte direnmesidir.

IASB'nin bu düzenlemelerinin Avrupa tarafından benimsenmesi halinde, bütün Avrupa muhasebeciliğinin günümüze kadar olan kazançları bir tarafa atılmış olmakla kalmayacak, Avrupa muhasebeciliği Amerikan muhasebeciliğinin bir alt ürünü olarak yaşamaya mahkum olacaktır. Bu örneğin, hala Avrupa'nın bağımsızlığına inanlar için iyi bir örnek teşkil edeceğini sanıyorum.

*Le Monde, 8 Nisan 2003

Muhasebe firmaları arasında

Danışmanlık hizmetinde anlaşmazlık

Dünyanın dört büyük muhasebe firmasından biri olan Deloitte Touche Tohmatsu firmasının, danışmanlık hizmeti sunan bölümünün hisselerini satmayarak veya ayrı bir şirket halinde örgütlemeyerek şirket bünyesinde muhafaza etme kararı diğer rakip firmaların tepkisine neden oldu

Bilindiği gibi ABD’de yaşanan muhasebe skandallarının ardından geçen Temmuz ayında yürürlüğe konulan Sarbanes-Oxley Yasası ile muhasebe firmalarının, denetim hizmetleri sundukları müşterilerine; kendilerine iyi gelir getirmekte olan danışmanlık hizmeti sözleşmelerini kaybetmemek uğruna, bu şirketlerde karşı karşıya kalabilecekleri pürüzlü muhasebe uygulamalarına göz yumabilecekleri düşüncesi ile belirli danışmanlık hizmetleri sunmaları yasaklanmıştı.

Bu yasal düzenlemelerin ve kamu oyundan gelen baskıların ardından diğer üç büyük muhasebe firması olan PwC, Ernst & Young ve KPMG firmaları da ha evvelce bünyelerinde bulunan ve danışmanlık hizmeti sunmakta olan birimlerini, ya hisse senetlerini satmak ya da ayrı bir şirket halinde örgütlemek suretiyle muhasebe şirketlerinden ayırmışlardı.

Ancak Deloitte Touche Tohmatsu firması Nisan ayı başında yaptığı açıklama ile yeni getirilen yasal düzenlemelere tü-

müyle sadık kalacağını, bununla beraber, danışmanlık hizmeti sunan bölümünü şirket bünyesinde muhafaza edeceğini, ancak halen denetim hizmeti sunmakta olduğu müşterilerine, yasaklanmış olan danışmanlık hizmetlerini ayrıca sunmayacağını kamuoyuna duyurdu.

Deloitte Touche’nin bu kararı diğer muhasebe firmalarının tepkisi ile karşılaştı. Dünyanın en büyük muhasebe firması olan PwC’nin İcra Başkanı Samuel DiPiazza rakip firmanın

bu kararının, mesleğin saygınlığının yeniden onarılması yönündeki yoğun çabalara zarar vereceğini ve kamuoyuna yanlış bir mesaj ileteceğini öne sürdü. DiPiazza'nın bu eleştirisi, bu güne kadar kamuoyu karşısında tek bir vücut halinde birbirlerini destekleyerek bütünleşik, sağlam bir görüntü ortaya koymuş olan meslek camiasında nadir rastlanılan bir çatlağın ortaya çıkmış olmasına işaret ediyor.

Buna karşılık Deloitte Touche Tohmatsu yetkilileri "bugüne kadar mesleki uygulamalarda firmalarının orta-

ya koymuş olduğu performans düzeyinin benzersiz olduğunu, örneğin Amerikan Menkul Kıymetler ve Takas Komisyonu'nun, Deloitte Touche Tohmatsu firmasının veya ortaklarının şu ana kadar sundukları mesleki faaliyetlerdeki bağımsızlığı ile ilgili olarak herhangi bir yaptırım kararı asla almadığını" belirtiyorlar.

DiPiezza ise eleştirilerinin, Deloitte'nin mesleki uzmanlığı ile ilgili olmadığını ancak sorunun, bu firmaca alınmış olan kararın kamuoyunda yanlış algılamalara neden olabileceği kaygısından kaynaklandığını ifade ediyor. Deloitte bugüne kadar devamlı olarak, müşterileri hakkında daha ge-

ğün baskılar sonucu, diğer rakip firmalarla beraber, danışmanlık bölümünü muhasebe şirketi bünyesinden ayırmayı ve bu işi bu yılın başlarında gerçekleştirmeyi kabul etmişti. Şirketten Nisan başında yapılan açıklama ile, kredi piyasalarında hüküm süren daralma, Amerikan ekonomisinin içinde bulunduğ

gunluk ve Irak savaşı nedeniyle bu kararlarından dönme-yemecbur kaldıkları, ayrıca Deloitte Danışmanlığının bugünkü yapısı

niş bilgi sahibi olmalarının yaptıkları denetim faaliyetinin kalitesinin yükselmesine katkıda bulunacağını ve bu nedenle danışmanlık bölümünü satma ihtiyacı içinde olmadıklarını vurgulamıştı. Yöneticilerin bu doğrultudaki yerleşik inancına rağmen şirket, geçen sene piyasaya çevrelerinden gelen yo-

ile sürdürülmesi ve danışmanlık hizmetlerinin sadece, denetim hizmeti verilmeyen şirketlere hasredilmesi konusunun, bu alanda kural koyan yetkili makamlarca görüşüldüğü ve yetkili makamların herhangi bir itirazı ile karşılaşılmadığı hususları kamuoyuna duyuruldu.

AB Türkiye'ye umut verdi

Avrupa Birliği, Türkiye ile ilişkilerini değerlendirdiği yeni katılım ortaklığı belgesini sundu. 2004 yılı aralık ayına kadar Türkiye Kopenhag siyasi kriterleri - ni yerine getirdiği takdirde tam üyelik müzakerelerine hemen başlanılacak. Ayrıca Türkiye'ye yapılacak mali yardımlarında artırılabilceği açıklandı.

Avrupa Birliği, Türkiye ile ilişkilerini değerlendirerek, Ankara'dan beklentilerini yansıttığı yeni Katılım Ortaklığı Belgesi'ni (KOB), Lüksemburg'da yapılan Türkiye-AB Ortaklık Konseyi toplantısında Türk tarafına sundu. Komisyon, 2000 yılı sonunda yayımladığı ilk KOB'da Türkiye'den taleplerini yansıtmıştı. Yapılan toplantı sonucunda onaylanan 27 sayfalık 'gözden geçirilmiş KOB' belgesinde kapsamlı bir durum analizi yapılıyor ve AB'nin Türkiye'den son beklentileri dile getiriliyor.

Belgenin başlangıcında, Türkiye'nin AB'ye 'aday' olduğunun 1999'da Helsinki zirvesinde teyit edildiği, daha sonra gerçekleşen Laeken, Sevilla, Brüksel ve Kopenhag zirvelerinde Türkiye'nin siyasi kriterlere ilişkin kaydettiği ilerlemelerin tanındığı belirtiliyor. Bu bölümde, Kopenhag Zirvesi'nde, '2004 yılı Aralık ayında, AB Komisyonu'nun hazırla-

yacağı rapor ışığında, AB Konseyi'nin, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yerine getirdiğine karar vermesi halinde, bu ülkeyle tam üyelik müzakerelerinin hemen başlatılacağı kararı verildiği' hatırlatılıyor.

Yardım artırılabilir

Türkiye'ye yapılacak yıllık mali yardımın 177 milyon Euro olarak belirlendiğini, ancak bu miktarın önemli ölçüde artırılmasının öngörüldüğünü belirten KOB, 2004 yılı için 250 milyon, 2005 için 300 milyon, 2006 için 500 milyon euro olmak üzere, üç yılda toplam 1 milyar 50 milyon Euro'luk bir yardım planı öneriyor. 'Türkiye'nin, Kopenhag siyasi kriterlerini yerine getirmesine, bu çerçevede kurumsal yeteneklerini güçlendirmesine' yönelik olacak bu yardımdan, 'demokrasi, hukuk devleti, insan hakları, azınlık hakları, erkek kadın eşitliği savunucusu olan' sivil toplum örgütleri de yararlanabilecek.

AB, Türkiye'nin, bu yardım fonlarının gereği gibi yönetilmesi ve değerlendirilmesi için daha fazla özen göstermesini ve yetenek geliştirmesini istiyor. Bu ifadelerle, Türkiye'nin, yakın geçmişte, bazı fon ve kredilerden, 'proje sunmadığı için yararlanamadığı' imalı bir şekilde hatırlatılıyor.

KOB'da, tüm adaylar için geçerli temel ilkeler hatırlatılıyor. Bunlar arasında, 'demokrasiyi, hukuku, insan haklarını ve azınlıkları koruyan ve garanti altına alan kurumlara sahip olmak', 'rekabet gücü olan ve AB iç pazarına uyumlu bir ekonomiye sahip bulunmak' ve 'AB'nin ekonomik, siyasi ve parasal hedeflerinin getirdiği yükümlülükleri üstlenebilecek yetenekte olmak' yer alıyor.

2003-2004 için siyasi beklentiler

✓ Kıbrıs sorununun tam çözümü için sürdürülen çabaları, BM Genel Sekreteri'nin halen masa üze-

rinde bulunan inisiyatifleri çerçevesinde, kararlı bir şekilde desteklemek,

✓ Komşularla var olan olası sınır sorunlarını ve diğer bilinen sorunları çözmek için mümkün olan her olanağı kullanmak,

✓ Ölüm cezasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 6. Protokolü'nü imzalamak. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uy-
mak. Siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel haklara ilişkin

uluslararası antlaşmaları imzalamak,

✓ Güvenlik birimlerinden kaynaklanan işkenceye ve kötü muameleye karşı önlemler almak,

✓ Tutuklu ve mahkumların avukatla özel görüşme haklarına ve ailelerinin tutukluluk durumu hakkında hemen bilgilendirilmesi haklarına saygı göstermek,

✓ Yasal alanda ve pratik uygulamada, dil, ırk, din, inanç, renk, cinsiyet, siyasi görüş ayrımı yapılmaksızın, tüm bireylerin temel insan hak ve hürriyetlerini garanti altına almak,

Fikir hürriyeti ve basın özgürlüğü alanındaki reformlara devam etmek, kısıtlamaları kaldırmak. Şiddet içermeyen görüş bildirdikleri için yargılanan veya mahkum edilen kişilerin durumunu düzeltmek,

✓ Dernek ve toplantı özgürlüğü alanında hukuk reformlarını sürdürmek. Sendikal kısıtlamaları

kaldırmak. Sivil toplumun gelişmesine katkıda bulunmak,

✓ Tüm din toplulukları ve bireyler için din, inanç ve düşünce özgürlüğünü sağlayacak önlemler almak. Dini grupların mülk edinme, adli ve eğitim haklarını korumak,

✓ Vatandaşların tümü için kültürel hakları ve farklılıkları garanti altına almak. Türk dili dışında dillerden eğitim, radyo ve tele-

kelerindekilerle uyumlu olması için girişimleri sürdürmek,

✓ Bölgeler arasındaki farklılıkların giderilmesi ve özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesindeki durumun geliştirilmesi için çabaları sürdürmek.

Kısa ve orta vadeli ekonomik kriterler

✓ Enflasyona karşı mücadele programını, IMF ve Dünya Bankası ile uzlaşma çerçevesinde yürütülen reformlarla sürdürmek.

Kamu harcamalarını kısıtlamak,

✓ Finans sektörü reformlarına süratle devam etmek, tarım reformlarını gerçekleştirmek,

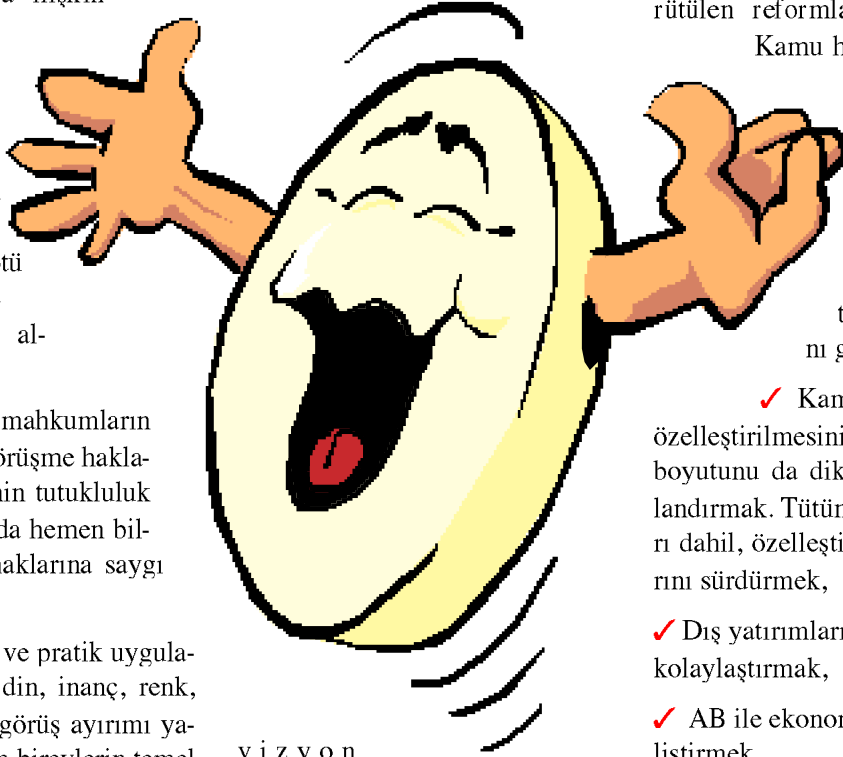
✓ Kamu kurumlarının özelleştirilmesini, olayın sosyal boyutunu da dikkate alarak hızlandırmak. Tütün ve şeker alanları dahil, özelleştirilme çalışmalarını sürdürmek,

✓ Dış yatırımları desteklemek ve kolaylaştırmak,

✓ AB ile ekonomik diyalogu geliştirmek,

✓ Emeklilik ve sosyal sigorta sistemlerinin işlerliğini garanti altına almak.

Belgenin bu bölümünde, mal, sermaye ve hizmetlerin serbest dolaşımı, rekabet, şirket hakları, tarım, balıkçılık, taşımacılık, maliye, istatistik, sosyal politika, istihdam, enerji, eğitim ve telekomünikasyon gibi birçok alanda çeşitli teknik beklentiler yansıtılıyor.

v i z y o n

yayını olanaklarını garanti altına almak. Bu alandaki kısıtlamaları kaldırmak,

✓ Milli Güvenlik Kurulu'nun çalışma şeklini, AB ülkelerindeki uygulamada olduğu gibi, askeri işler üzerinde sivil kontrol olacak şekilde uyarlamak,

✓ Adli mekanizmanın bağımsızlığını ve etkinliğini güçlendirmek,

✓ Hapishane koşullarının AB ül-

Üretim ve talepte umut ışıkları yandı

Üretim ve talebe ilişkin göstergeler umut vermeye başladı. Savaş öncesi artış trendine giren ve savaşla birlikte bekleme moduna geçen üretim ve talep savaş sonrasıyla tekrar hareketlenmeye başladı.

Aylik verilere göre, 2002 yılının Aralık ayında yüzde 13,5 oranında artış gösteren sanayi üretimi, 2003 yılı Ocak ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13,2 oranında arttı. Mevsimsel düzeltilmiş serilere göre söz konusu ayda toplam ve imalat sanayi üretim endekslerinde bir önceki aya göre sırasıyla 4,5 ve 5,8 puan civarında önemli bir artış gözlemlendi.

2003 yılı Ocak ayında üretim imalat sanayinde yüzde 16,1 enerji sektöründe yüzde 2,2 oranında arttı, diğer yandan madencilik sektöründe ise yüzde 10,8 oranında azaldı.

2003 yılı Ocak ayı imalat sanayi üretimini alt sektörler itibarıyla incelediğimizde, taşıt araçları,

toprak ürünleri, makine-teçhizat, ana metal, metal eşya, plastik-kauçuk ürünleri ve gıda sektörlerinde önemli miktarlarda üretim artışları kaydedildi. 2002 Aralık ayında petrol ürünleri sektöründe üretim azaldı.

2003 yılı Şubat ayı imalat sanayi kapasite kullanım oranı geçen yılın aynı ayına göre 1,2 puan artarak yüzde 72,2 oranında gerçekleşti. Şubat ayında özel sektör kapasite kullanım oranı, geçen yılın Şubat ayına göre 0, puan artarak yüzde 67,7 seviyesinde gerçekleşti. Özel kesimdeki bu oran 2002 yılı Şubat ayından beri kaydedilen en düşük orandı. 2003 yılı Şubat ayında kamu kesimi kapasite kullanım oranı, 2002 yılının aynı ayına göre 2,6 puan artarak yüzde 79,4 oranında gerçekleşti. Mev-

simsel düzeltme yapılmış seriye göre ise özel sektör kapasite kullanım oranı Ocak ayına göre 5,2 puanlık bir düşüş göstererek yüzde 69,2 seviyesine geriledi. Mevsimsel düzeltilmiş toplam kapasite oranı yüzde 74,6 seviyesine inmişti. Özel kesim kapasite kullanım oranlarında Şubat ayında, giyim, petrol ürünleri, kimyasal ürünler, ana metal, metal eşya ürünleri, makina-teçhizat ve taşıt araçları sektörlerinde geçen yılın aynı ayına göre artış kaydedilirken; gıda ürünleri, tekstil, plastik-kauçuk ürünleri, metalik olmayan diğer mineraller sektörlerinde gerilemeler meydana geldi.

İmalat sanayinde eğilim anketi sonuçlarına göre 2003 yılı Şubat ayında üretimde artış belirtenlerin oranı yüzde 35,2 olmuş, 2003 yılı

Mart ayında ise işyerlerinin yüzde 51,5'i üretimde artış beklediklerini belirttiler. Şubat ayında üretimde azalış belirtenlerin oranı yüzde 51,6, 2003 yılı Mart ayında üretim azalışı bekleyenlerin oranı yüzde 23,1 oldu.

Ocak ayında tam kapasite ile çalışamama nedenleri arasında iç pazarlarda talep yetersizliği yüzde 70,8 olarak yer alırken, Şubat ayında bu oran yüzde 72,2 oldu. 2002 yılı Şubat ayında bu oran yüzde 48,9 olarak gerçekleşti. Ocak ayında dış pazarda talep yetersizliği yüzde 11,2 ve mali imkansızlıklar yüzde 1,9 oranında belirtilirken, Şubat ayında söz konusu sorunlar sırasıyla yüzde 10,9

ve yüzde 2,0 oranında ifade edildi. 2002 yılı Şubat ayında ise tam kapasite ile çalışamama nedenleri olarak aynı sorunlar sırasıyla yüzde 11,5 ve yüzde 2,5 olarak belirtildi.

DiE verilerine göre, 2001 yılında yüzde 12,4 ve yüzde 13,7 oranlarında azalan dayanıklı tüketim malları üretim ve satışları, 2002 yılı Mart ayından itibaren gözlenen sürekli yüksek oranlı artışlar nedeniyle, 2002 yılı Ocak-Aralık döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre, sırasıyla, yüzde 50,9 ve yüzde 51,5 oranlarında arttı. Bu artış eğilimi 2003 yılı Ocak ayında da sürmüş ve dayanıklı tüketim malları üretim ve sa-

tışları, sırasıyla, yüzde 31,7 ve yüzde 40,8 oranlarında arttı.

Ayrıca, Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği verilerine göre, buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve fırından oluşan dört ana ürünün, toplam üretim, ihracat ve iç satışları, 2002 yılı Ocak-Aralık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre, sırasıyla, yüzde 37,7, yüzde 55 ve yüzde 4,8 oranlarında arttı. Bu ürünler için yurt içi talep göreceği kadar az olmakla birlikte, yüksek ihracat artışları sayesinde, önemli miktarlarda üretim artışları gerçekleştirildi. 2002 yılı Kasım ve Aralık aylarında geçen yılın aynı dönemine göre azalışlar gözlenmesinde,

Aylık Kapasite Kullanım Oranı (%)								
	Yıllık				2002	2003	2003	
	1999	2000	2001	2002	Oc.Şub.	Oc.-Şub.	Ocak	Şubat
İmalat Sanayi	73,2	76,1	71,6	76,2	72,5	73,8	75,0	72,2
Kamu	79,7	78,4	81,3	82,9	80,0	79,8	80,1	79,4
Petrol Ürünleri	81,0	78,4	83,4	84,9	82,2	79,2	79,9	78,4
Gıda	81,8	74,1	77,0	76,5	81,0	81,8	80,9	82,7
Kimya	88,0	87,2	83,9	90,1	88,1	86,4	83,3	89,4
Ana Metal	81,7	92,0	87,8	91,3	76,9	94,5	93,9	95,1
Özel	69,6	74,6	66,4	71,9	67,7	69,9	72,0	67,7
Gıda-içecek	62,5	66,2	66,0	67,7	61,6	66,5	73,0	60,0
Tekstil	73,7	81,4	76,2	80,3	78,0	78,5	83,8	73,2
Giyim	83,1	87,5	84,7	85,3	86,8	87,8	85,7	89,8
Petrol Ürünleri	73,8	48,4	62,6	55,2	53,5	56,1	52,7	59,4
Kimya	75,6	79,1	71,6	76,3	79,5	73,2	68,5	77,8
Toprak Ürünleri	80,4	82,1	79,6	78,9	73,7	66,3	73,5	59,0
Ana Metal	75,5	76,8	66,2	69,8	63,4	66,1	65,5	66,7
Makine-Techizat	66,2	76,1	63,6	74,6	67,1	70,3	71,2	69,3
Taşıt Araçları	54,3	70,0	43,7	49,0	41,8	49,6	52,6	46,5

Kaynak: DPT

2001 yılının Kasım-Aralık aylarında beyaz eşya ürünlerinde KDV oranlarının düşürülmesine bağlı olarak, söz konusu aylarda gözlenen artışlar etkili oldu. 2003 yılının Ocak ayında, dört ana ürünün, üretim, iç satış ve ihracatı, sırasıyla, yüzde 33,5, yüzde 48,5 ve yüzde 55,2 oranında arttı. Şubat ayında ise, dört ürünün üretim ve ihracatı, sırasıyla, yüzde 20,9 ve yüzde 27,6 oranında artarken; iç satışlar, 13,4 oranında azaldı.

2003 yılının Ocak ve Şubat aylarında toplam otomobil satışları, bir önceki yılın aynı dönemine göre, sırasıyla, yüzde 967,5 ve yüzde 284,7 oranlarında artarken, toplam taşıt araçları satışları aynı aylarda, sırasıyla yüzde 429,6 ve yüzde 161,5 oranlarında artmıştır. Bu artışlarda; bir yandan, 2002 yılının Ocak, Şubat aylarında yaşanan olağanüstü kötü satış rakamları nedeniyle oluşan baz etkisi belirleyici olurken; diğer yandan, 2002 yılının Eylül ayından itibaren artan iç talep eğiliminin sürmesi etkili oldu.

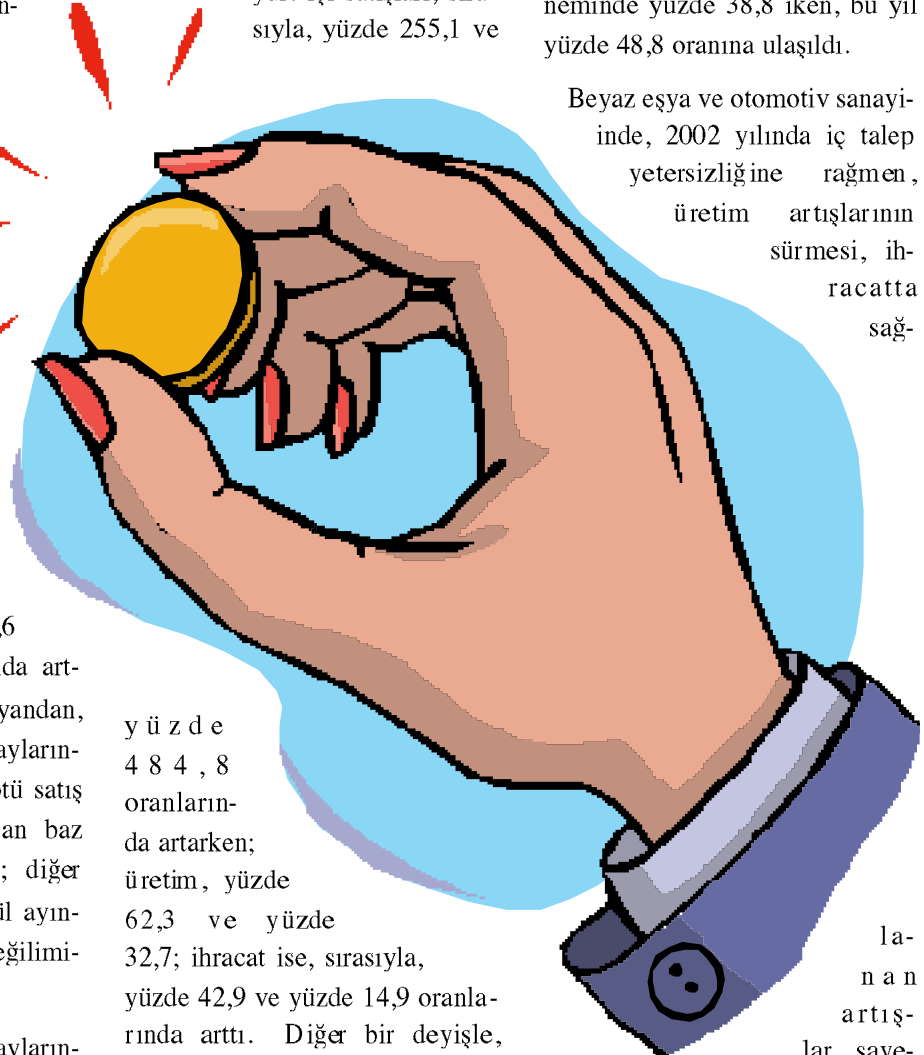
2003 yılı Ocak ve Şubat aylarında, bir önceki yılın aynı dönemine göre, otomobil üretim artışı, sırasıyla, yüzde 40,2 ve yüzde 25,5 oranlarında; toplam taşıt aracı satışları ise, sırasıyla yüzde 79 ve

yüzde 62,3 oranlarında gerçekleşmiştir. 2003 yılı Ocak-Şubat döneminde otomobil ihracat artışı yüzde 14,9 oranında, taşıt araçları ihracat artışı da yüzde 42,9 oranında gerçekleşti.

2003 yılı Ocak-Şubat döneminde ise yurt içi satışların üretim ve ihracattan daha fazla arttığı gözlenmektedir. Bu dönemde toplam taşıt araçları ve otomobil yurt içi satışları, sırasıyla, yüzde 255,1 ve

minde toplam otomotiv ana ve yan sanayii ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre, yüzde 55,6 oranında artarak, 781,7 milyon dolara ulaştı. Aynı dönemde taşıt araçları ithalatı, yüzde 346,6 oranında arttı. Toplam taşıt araçları satışlarının, taşıt araçları ithalatından daha düşük oranda, yüzde 255,1 oranında artmasına bağlı olarak, ithalatın toplam pazar içindeki payı, geçen yılın aynı döneminde yüzde 38,8 iken, bu yıl yüzde 48,8 oranına ulaşıldı.

Beyaz eşya ve otomotiv sanayiinde, 2002 yılında iç talep yetersizliğine rağmen, üretim artışlarının sürmesi, ihracatta sağ-

yüzde 484,8 oranlarında artarken; üretim, yüzde 62,3 ve yüzde 32,7; ihracat ise, sırasıyla, yüzde 42,9 ve yüzde 14,9 oranlarında arttı. Diğer bir deyişle, 2003 yılının ilk iki ayında üretim ve ihracat artışlarına göre, çok daha yüksek oranlarda, iç satış artışları gözlemlendi.

2003 yılının Ocak-Şubat döne-

lananan artışlar sayesinde gerçekleşirken, 2003 yılında da üretim artışlarında, yurt içi talepte nispi bir canlanmaya rağmen aynı trendin etkili olduğu gözlemlendi.

İhracat rekora koşuyor

İhracat yılın ilk üç ayında yüzde 33,9 artış kaydederek 10,2 milyar dolara yükseldi. İhracat artışında lokomotif taşıt araçları ve yan sanayii ile hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri oluşturdu. Mart ayında gerçekleşen 3.812 milyon dolarlık ihracat bugüne kadar aylık bazda kaydedilen en yüksek değeri oluşturuyor.

İhracatçı Birlikleri kayıtlarına göre ihracatın mart ayında, yüzde 33,2 gibi yüksek bir oranda arttığı ve bugüne kadarki en yüksek aylık ihracat değerine 3.812 milyon dolarla ulaşıldığı açıklandı. Böylece, 2003 yılı ocak-mart döneminde ihracat 2002 yılının aynı dönemine göre yüzde 33,9 oranında artarak 10,2 milyar dolara ulaştı.

İhracatçı birlikleri sektörel tasnif sistemine göre, 2003 yılı mart ayında, ihracatı en fazla artan mal grupları "taşıt araçları ve yan sanayii ürünleri" 196 milyon dolar, "demir ve demir dışı metaller" 171 milyon dolar, "hazır giyim ve konfeksiyon" 170 milyon dolar, "makine" ve "elektrikli ve elektronik cihazlar" 121 milyon dolar ve "tekstil ve hammaddeleri" 87 milyon dolar oldu.

Ocak-mart dönemi itibariyle incelendiğinde, toplam ihracatın geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 33,2 oranında artış kaydetti.

Ocak-mart döneminde ihracatı en fazla artan mal grupları "hazır giyim-konfeksiyon" 551 milyon dolar, "taşıt araçları ve yan sanayii" 498 milyon dolar, "demir ve demir dışı metaller" 432 milyon dolar, "kimyevi maddeler" 246 milyon dolar ve "tekstil ve hammaddeleri" 207 milyon dolar oldu.

AB ülkelerine yönelik ihracat mart ayında yüzde 37,7 oranında artarak 2 milyar dolar oldu. Bu dönemde bölgeye yönelik "hazır giyim-konfeksiyon" 137 milyon dolar, "taşıt araçları ve yan sanayii ürünleri" 111 milyon dolar ve "demir ve demir dışı metaller" 58 milyon dolar ihracatında artış yaşanmıştır.

Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkelerine yönelik ihracat mart ayında yüzde 52,2 oranında artarak 216 milyon dolar oldu. Bu dönemde, bölgeye yönelik ihracat artışında etkili olan mal grupları "tekstil ve hammaddeleri" 13 milyon dolar, "demir ve demir dışı metaller" 10 milyon dolar ve "makineler" 9 milyon dolar olarak gerçekleşti.

BDT ülkelerine yönelik ihracat mart ayında yüzde 48,3 oranında artarak 253 milyon dolar olarak gerçekleşti. Mart ayında "taşıt araçları ve yan sanayii" 11 milyon dolar, "demir ve demir dışı metaller" 10 milyon dolar ve "tekstil ve hammaddeleri" 9 milyon dolar ihracatında artış yaşandı.

İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat (Milyon Dolar ve Yüzde Değişim)			
	2002	2003	03/02
Ocak	2.444	3.459	41,5
Şubat	2.324	2.947	26,8
Ocak-Şubat	4.768	6.405	34,3

BEC Tasnifi İtibariyle İthalat (Milyon Dolar)			
	Ocak		%Değişim
	2002	2003	2003/2002
Ara Mallar*	2.730	3.197	17,1
Ham Petrol	292	446	53,0
Diğer Ara Malları	2.438	2.750	12,8
Tüketim Malları	249	395	58,8
Yatırım Malları	405	449	10,9
TOPLAM	3.384	4.041	19,4
*Aramallara, sınıflandırılmamış mallar (diğerleri) dahil edilmiştir.			

2003 yılında Ortadoğu'ya yapılan ihracat, Irak'ta yaşanan savaşa rağmen, mart ayında yüzde 23,5 oranında artarak 299 milyon dolara ulaştı. Bu dönemde özellikle; "kimyevi maddeler" 34 milyon dolar ve "demir ve demir dışı metaller" 26 milyon dolar ihracatında artışlar yaşanırken; "elektrikli ve elektronik cihazlar" 8 milyon dolar ve "hazır giyim-konfeksiyon" 4 milyon dolar ihracatı düştü..

Kuzey Afrika ülkelerine yönelik ihracat mart ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 34,2 oranında artarak 153 milyon dolar olarak gerçekleşti. Bu dönemde özellikle "demir ve demir dışı metaller" 37 milyon dolar ve "tekstil ve hammaddeleri" 5 milyon dolar ihracatı artarken; "elektrikli ve elektronik cihazlar" 14 milyon dolar ve "taşıt araçları ve yan sanayi ürünleri" 7 milyon dolar ihracatı düştü.

Mart ayında NAFTA ülkelerine yapılan ihracat yüzde 6,6 oranında artarak 300 milyon dolara ulaştı. Bu dönemde NAFTA ülkelerine yönelik, "zeytin ve zeytinyağı"

3 milyon dolar ve "kimyevi maddeler" 2,5 milyon dolar ihracatında yükselme görülürken; "elektrikli ve elektronik cihazlar" 6 milyon dolar ve "tütün" 1 milyon dolar ihracatında azalma yaşandı.

İthalat

İthalat, 2003 yılı Ocak ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 19,4 oranında artarak 4.041 milyon dolar seviyesinde gerçekleşti.

Ocak ayında ara malları ithalatı yüzde 17,1 oranında artarak 3.197 milyon dolar, yatırım malları itha-

latı yüzde 10,9 oranında artarak 449 milyon dolar ve tüketim malları ithalatı yüzde 58,8 oranında artarak 395 milyon dolar düzeyinde gerçekleşti.

Ülke grupları itibariyle ithalat incelendiğinde, 2002 yılında ABD ve Afrika ülkeleri dışındaki ülke gruplarından yapılan ithalatın arttığı görülmekte. Bu dönemde ABD'den yapılan ithalat 211 milyon dolar azalarak 3.050 milyon dolara geriledi.

Ülke grupları itibariyle ithalat incelendiğinde, 2003 yılı Ocak ayında, AB'den yapılan ithalatın 477 milyon dolar; Ortadoğu ülkelerinden yapılan ithalatın 174 milyon dolar ve BDT'den yapılan ithalatın 105 milyon dolar arttığı; EFTA'dan yapılan ithalatın 89 milyon dolar; ABD'den yapılan ithalatın ise 37 milyon dolar azaldığı görülmektedir.

İthalattan alınan KDV verileri incelendiğinde, ithalatın Şubat ayında da artmış olduğu anlaşılmakta.

Komşu Ülkere Yapılan İhracat*			
	2001	2002	%Değ.
Rusya	924	1.163	25,8
Yunanistan	476	574	20,5
Romanya	392	552	40,9
Bulgaristan	299	378	26,1
Ukrayna	289	309	7,0
İran 361	300	-16,9	
Suriye	281	257	-8,8
Azerbaycan	225	223	-1,1
Gürcistan	144	101	-30,1
Toplam	3.392	3.856	13,7
*Irak hariç			

Batık bankaların faturası

24,6 milyar dolar

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılmasının maliyetinin 24,6 milyar dolara ulaştığı - nı açıkladı. Bu rakam GSYİH'nın yüzde 16,7'ne denk geliyor. TMSF'ye devredilen bankalara Hazine'den 17 milyar dolar aktarıldı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) yayınladığı raporda, bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılmasının ağır maliyetini açıkladı. Vergi mükelleflerinin ve Türk halkının üzerine yüklenen bu ağır fatura şöyle; görev zararları hariç olmak üzere kamu bankaları için 2,9 milyar dolar, TMSF'ye devredilen bankalar için ise 21,7 milyar dolar olmak üzere, toplam 24,6 milyar dolarlık yeniden yapılandırma maliyeti ortaya çıktı.

TMSF'ye devredilen bankalara aktarılan söz konusu 21,7 milyar dolarlık kaynağın, 17 milyar dolarlık bölümü Hazine tarafından,

4,7 milyar dolarlık kısmı ise özel sektör tarafından üstlenildi. TMSF'ye devredilen 20 banka için devir tarihleri ile 2003 yılı Mart ayı arasındaki dönemde, takipte ki alacaklardan ve geri ödeme planına bağlanan alacaklardan yapılan tahsilatlar, iştirak ve gayrimenkul satışlarından ve banka satışlarından elde edilen gelirlerin toplamı 1,7 milyar dolar seviyesinde kaldı.

Kamu bankaları

2001 yılı içinde 23 katrilyon lira tutarında özel tertip tahvil vermek suretiyle kamu bankalarının Hazine'den görev zararı alacakları ve bu zararları tahakkuk etmiş faiz tutarının tamamı menkul kıymete bağlandı.

2000 yılı sonunda kamu bankalarının takipteki alacakları 1.017 trilyon lira ve bu alacaklar için ayrılan karşılıklar 296 trilyon lira iken, Aralık 2002 itibariyle takipteki alacaklar 3.613 trilyon liraya, ayrılan karşılıklar ise 2.904 trilyon liraya yükseldi. Kamu bankalarının canlı kredi portföyü ise Aralık 2002 itibariyle 5,3 katrilyon lira olarak gerçekleşti.

Yapılan kaynak aktarımları sonucunda, kamu bankalarının toplam ödenmiş sermaye tutarı Aralık 2000'de 476 trilyon lira iken, Aralık 2002'de 3,4 katrilyon liraya; özkaynakları da aynı dönemlerde 713 trilyon liradan 6 katrilyon liraya yükseldi.

Aralık 2000 itibariyle 2.494 olan

şube sayısı Aralık 2002 itibarıyla yüzde 32,4 oranında azaltılarak 1.685'e, 61.601 olan personel sayısı ise yüzde 50,7 oranında indirilerek 30.399'a düşürüldü.

Fon Bankaları

Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu bünyesine alınan bankaların devralındıkları tarihler itibarıyla zarar toplamı 17,3 milyar dolar oldu. TMSF'ye devrolan bankaların toplam zararlarının çok önemli bir kısmı sahiplerinin kendi bankalarından yasal limitlerin çok üzerinde kullandıkları kaynaklardan oluştu. Banka sahiplerinin kullandıkları toplam kaynak miktarı 11 milyar dolar düzeyinde bulunuyor.

Fon'a devredilen bankaların sahiplerinin kullandığı kaynaklar dışında oluşan zarar ise, bu bankaların bankacılık işlemlerinden doğan ve hukuki yollarla kısmen tahsili mümkün olan zarar tutarından oluşuyor.

Bu bankalarda çalışan 20 235 kişi ise işini kaybetti.

Özkaynaklar eridi

2000 ve 2001 yıllarında yaşanan finansal krizler mali bünyesi zayıf olan bankaları olduğu gibi mali bünyesi güçlü olan bankaları da olumsuz yönde etkiledi. Mali bünyesi zayıf olan banka-

lar krizler sonucunda daha da kötüleşerek faaliyetlerini sürdüremez hale geldiklerinden TMSF'ye devrolunurken, mali bünyesi güçlü olan bankalar ciddi sermaye kayıplarıyla karşı karşıya kaldılar. Bu kayıplar sonucunda sermaye yeterlilik oranları yasal sınırların altına gerileyen bu bankalar, sermayelerini artırmak suretiyle yasal oranın üzerine çıktılar. Nitekim, 2001 yılında mali bünyesi güçlü bankaların sermayeleri, gerçekleşen 2,7 milyar dolarlık zarar ve kur etkisiyle 6 milyar dolar erimiş, özkaynakların toplam aktiflere oranı 2000 yılı sonunda yüzde 15,4 iken, 2001 yılı içerisinde yüzde 7,1'e kadar gerilemiş, bankaların sermaye artırımları ile yıl sonunda yüzde 9,3 olarak gerçekleşti.

Personel ve Şube Sayısındaki Gelişmeler

	Aralık 2000	Aralık 2001	Aralık 2002
Personel Sayısı	61.601	47.985	30.399
- Ziraat Bankası	36.576	33.023	22.099
- Halk Bankası	10.000	14.962	8.300
- Emlak Bankası	15.025	-	-
Şube Sayısı	2.494	2.398	1.685
- Ziraat Bankası	1.287	1.499	1.139
- Halk Bankası	804	899	546
- Emlak Bankası	403	-	-

Kaynak: Kamu Bankaları Ortak Yönetim Kurulu

TMSF'ye Devralınan Bankaların Devir Zararları ve Hakim Ortakların Kullandıkları Kaynaklar

(Milyan USD)		Hakim Ortaklardan Alacaklar ⁽¹⁾		
Banka	Banka Devir Zararı	Kendi Bankasından Kullandıkları Kaynaklar	Diğer TMSF Bankalarından Kullanılan Kaynaklar ⁽²⁾	Toplam
3182 sayılı Kanun Kapsamında TMSF'ye alınan Bankalar				
T.Ticaret B. ⁽³⁾	777	56	0	56
Bank Ekspres ⁽⁴⁾	435	311	111	422
İnterbank	1.269	1.170	270	1.759
4389 sayılı Kanunun 14/3. maddesi kapsamında TMSF'ye alınan Bankalar				
Yaşarbank ⁽⁵⁾	.149	103	41	144
Demirbank	648	58	52	110
Ulusal Bank	524	0	0	0
Tarişbank	74	0	0	0
Sitebank	53	7	0	7
4389 sayılı Kanunun 14/3-4. maddesi kapsamında TMSF'ye alınan Bankalar				
Egebank ⁽⁴⁾	1.220	344	154	498
Yurtbank ⁽⁴⁾	656	822	200	1.022
Esbank	1.113	478	192	657
Sümerbank ⁽⁴⁾	470	293	66	359
Etibank	698	588	254	842
Bank Kapital	393	250	155	437
İktisat Bankası	1.954	879	43	922
Bayındırbank	116	95	66	161
EGS Bank	545	299	1	300
Kentbank ⁽⁴⁾	681	251	36	287
Toprakbank	880	485	61	546
Pamukbank ⁽⁶⁾	3.618	2.627	212	2.839
TOPLAM	17.273	9.116	1.914	11.030

Not: Hakim ortaklarla ilgili olarak tabloda verilen bilgiler bir önceki gelişme raporundan farklılık göstermektedir. Bu durum bankalar TMSF'ye alındıktan sonra yapılan inceleme sonuçlarının devir tarihlerindeki verilerden farklı olmasından kaynaklanmakta olup, davalar ilerledikçe söz konusu verilerde değişiklikler olabilecektir. Bankaların diğer banka hakim ortaklarına kullandırdıkları back to back krediler kullanan hakim ortak borcu olarak yukarıdaki Tablo'daki rakamlara dahil edilmiştir. Hakim ortakların kullandığı kaynaklara gayrinakdi riskler dahildir.

1. 6183 ve 2004 sayılı kanunlara göre icra iflas ve şahsi sorumluluk takiplerine devam edilmektedir.

2. Diğer TMSF Bankalarından kullanılan kaynaklar İhtarname tarihi itibarıyla dikkate alınmıştır.

3. Alacakların bir kısmında 31/03/2002 tarihi itibarıyla Tasfiye Masası'na alacak kaydedilen tutarlar dikkate alınmıştır.

4. Hakim grupların kendi bankasından kullandığı kaynaklar ihtarname tarihi itibarıyla dikkate alınmıştır.

5. Hakim grubun kendi bankasından ve diğer TMSF bankalarından kullandığı kaynaklarda 31/12/2001 tarihli protokol bakiyesi dikkate alınmıştır.

6. 31/01/2003 tarihinde Çukurova Grubu ile BDDK-TMSF arasında imzalanan sözleşmedeki rakamlar dikkate alınmıştır.

OECD'den karamsar tablo

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü 2003 yılında ekonomik büyümenin zayıf seyredeceği tahmininde bulundu. Amerikan ekonomisi için ise daha iyimser bir tablo çizdi.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) yılda iki kez yayınlanan Ekonomik Görünüm Raporunun Nisan ayının son haftasında yayınlanmış olan sayısında OECD üyesi ülkeler genelinde 2003 yılında ekonomik büyümenin zayıf seyredeceği tahmininde bulunuluyor. Irak savaşının kısa sürede sonuçlanmasının ardından ekonomik faaliyet hacminin yılın sonlarına doğru canlanmaya yüz tutacağı, ancak bu canlanma sürecinin, içinde bulunulan durgunluğa yol açan küresel makroekonomik değişken dengesizliklerinin ne şekilde üstesinden gelinebileceği hususuna bağlı kalacağı öngörüsünde bulunuluyor.

Raporda Hükümetlerce benimsenen politikalara bağlı olarak kısa dönemli büyüme eğilimlerinin ülkeden ülkeye farklılıklar gösterebileceği belirtilirken OECD ülkeleri genelinde Hükümetlerce belirlenen faiz hadlerinin rekor düzeyde düşük seviyelerde bulunduğuna işaret ediliyor ve gevşek para politikasının etkilerinin en çok ABD'nde etkili olduğu belirtiliyor. Özellikle ABD'nde alınan köklü önlemlerle

maliye politikasının da ekonomik daralmanın yumuşatılmasında etkin şekilde kullanıldığı belirtilen Raporda Avrupa'da ise otomatik istikrar sağlayıcı mekanizmaların etkili olduğu vurgulanıyor.

Alınmış olan ekonomik politika önlemlerinin etkilerinin bir çok OECD ülkesinde en çok özel tüketim hacmi üzerinde hissedildiği ve bu gelişmenin ekonomik yavaşlamayı sınırlayıcı bir etki doğurduğu belirtilen Raporda, bu durumun özellikle konut piyasasının canlılığını sürdürdüğü ABD, İngiltere, İspanya ve Avustralya için söz konusu olduğu bildiriliyor.

Raporda vurgulanan diğer hususlar aşağıda ana çizgileriyle verilmektedir;

Bazı ülkelerde hızla yükselen konut fiyatları yarattıkları zenginlik etkisiyle, belli başlı borsalarda hızla düşen hisse senetleri fiyatlarının neden olduğu aksi yöndeki etkiyi gidermişler ve tüketim hacmi daralmalarını önlemişlerdir.

Almanya ve İtalya gibi bazı Avrupa ülkelerinde tüketim harcamalarındaki durgunluk daha da derinleşmiş, işgücü piyasasının daralma

göstermesine rağmen Japonya'da tüketim harcamaları ekonomik daralmayı sınırlayıcı bir etki doğurmuştur.

Önümüzdeki dönemde ABD'nde belirsizliğin azalmasıyla birlikte ekonomik büyümenin, sabit yatırım harcamalarındaki genişleme ve stok idamesi yoluyla hızlanması ve büyümenin tüketim harcamalarına olan bağımlılığının biraz azalması beklenmektedir. Bu ülkede GSYİH büyümesinin 2003 yılında yüzde 2,5 oranında gerçekleşmesi ve bu büyüme oranının 2004 yılında yüzde 4'e tırmanması beklenmektedir.

OECD Raporu Euro Bölgesi için karamsar bir tablo ortaya koymakta olup, bu bölge için büyüme tahminlerini geçen Aralık ayında yapmış olduğu tahminlerin önemli ölçüde altına çekmiştir. Raporda Euro Bölgesi için 2003 yılı büyüme tahmini Aralık ayındaki yüzde 1.8 oranından yüzde 1.0'e çekilirken, 2004 yılı büyüme tahmini de yüzde 2.7'den yüzde 2.4'e indirilmiştir.

Avrupa'da Almanya ve Hollanda'da ekonomik büyümenin Fransa ve İspanya'nın gerçekleştireceği büyüme oranının altında kalacağı tahmininde bulunulurken, yatırım

harcamalarının mevcut atıl kapasite ve düşük karlılık oranları çerçevesinde ancak 2004 yılından itibaren toparlanmaya başlayabileceği belirtilmektedir. Japonya'nın ise 2002 yılında sağladığı sınırlı ekonomik büyümeyi 2003 de tutturamayacağı ve yine büyümenin büyük ölçüde ihracata bağlı kalacağı ifade edilmektedir.

Rapor OECD ülkeleri genelinde ekonomik büyüme hızını yine Aralık ayında yapmış olduğu tahmine göre geri çekmiş ve 2003 yılında büyüme hızını yüzde 2.2'den yüzde 1.9'a düşürürken 2004 yılı büyüme oranını yüzde 3.0 olarak tutmuştur.

OECD genelinde ekonomik büyümenin hızlanmasına paralel olarak dünya ticaret hacminin de genişleyeceği ifade edilirken A.B.D.nde, Doların değer yitirmesine rağmen 2004 yılında dış ticaret açığı /GSYİH oranının yüzde 5.25'e yükseleceği tahmininde bulunulmaktadır.

OECD'nin Ekonomik Bakış Raporunda OECD üye ülkeleri arasında ekonomik büyüme hızı açısından önemli farklılıklar bulunduğu işaret edilerek gerekli ekonomik reformlara ağırlık verilmesi suretiyle bu farklılıkların giderilebileceği sonucuna varılmaktadır. Bu çerçevede ABD'nde şirket yönetiminin iyileştirilmesine yönelik reformlar yapılırken Avrupa'da istihdam hacminin ve verimlilik düzeyinin artırılması gereğine değinilmekte ve işgücü piyasaları ve sosyal güvenlik sistemleri alanında yapılacak reformların Avrupa ülkelerini, gelecekte karşı karşıya kalacak ekonomik şoklara karşı daha güçlü yapacağı görüşüne yer verilmektedir.

OECD Raporunun ülke raporları bölümünde yer alan Türkiye Raporunda 2002 yılında ekonominin, 2001 yılındaki derin daralmanın ardından, yaklaşık yüzde 8 oranında bir büyüme gösterdiği ve enflasyon oranının yüzde 30'un altına düştüğü belirtilirken, bankaların özel

sektöre kredi açmaktaki isteksizliği, yüksek reel faizler ve Irak savaşı nedeniyle 2003 yılında büyümenin yavaşlayacağı tahmininde bulunulmakta ve enflasyonun bu yılın ilk yarısında hızlanacağı ifade edilmektedir.

2003 Yılı Programı ile 2003 yılı için yüzde 5 oranında GSYİH büyüme oranı ve yüzde 20 oranında da TüFE artışı hedef alınmışken, OECD Türkiye için daha az iyimser bir tablo ortaya koymakta ve bu yıl için büyüme hızının yüzde 2.5 oranında gerçekleşeceği ve TüFE artışının da yüzde 30.3 olacağı tahmininde bulundu.

Aşağıdaki Tabloda, Nisan ayı sonunda yayınlanmış olan OECD Türkiye Raporunda başlıca makroekonomik değişkenlerle ilgili olarak 1999-2002 dönemi gerçekleşme ve 2003 ve 2004 yılları için öngörülen gerçekleşme tahmini rakamları verilmektedir;

Türkiye: Talep, Üretim ve Fiyatlar						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
	Cari Fiyatlar Trilyon TL.		% Değişme (1987 Yılı Fiyatlarıyla)			
Özel Tüketim	55 928	6.2	-9.2	2.0	2.9	3.2
Kamu Tüketimi	11 748	7.1	-8.5	5.4	2.8	3.1
Gayrisafi sabit Sermaye Yatırımı	16 931	16.9	-31.5	-0.8	7.9	11.0
Nihai İç Talep	84 606	8.9	-15.1	1.7	3.9	4.9
Stok Değişimi	1 149	1.1	-4.0	7.0	-0.3	-1.6
Toplam İç Talep	85 755	9.8	-18.5	9.2	3.4	3.0
Mal ve Hizmet İhracatı	17 972	19.2	7.4	11.0	8.7	12.1
Mal ve Hizmet İthalatı	20 801	25.4	-24.8	15.7	12.9	13.9
Net İhracat	-2 829	-3.0	12.4	-0.9	-1.1	-0.3
İstatistikî Fark	-5 510	0.1	0.0	0.0	0.3	0.0
GSYİH (piyasa fiyatlarında)	77 415	7.4	-7.5	7.8	2.5	2.6
GSYİH Deflatörü	-	49.9	54.8	43.7	26.2	14.3
Ayrıntı Bilgileri						
TÜFE	-	54.9	54.4	45.0	30.3	17.5
Özel Tüketim Deflatörü	-	50.0	58.8	40.5	32.0	17.1
İşsizlik Haddi	-	6.6	8.5	10.6	10.5	10.6
Cari Hesap Dengesi	-	-4.9	2.4	-1.0	-1.9	-2.6
Kaynak: OECD.						

Maastricht kriterlerinde görüş ayrılığı

Avrupa Birliği'nde üye ülkelerin Ekonomik ve Parasal Birliğe katılabilmeleri için sahip olmaları ve sağlamaları gereken koşulları belirleyen Maastricht kriterleri arasında yer alan ve üye ülke bütçe açıklarının, ilgili üyelerin gayrisafi yurtiçi hasıllarına (GSYİH) oranlarının yüzde 3'ü geçmemesi şeklindeki hüküm, üyeler arasında önemli görüş ayrılıklarına ve tartışmalara neden oluyor.

Bilindiği gibi Aralık 1995'te yapılan Madrid zirvesinde Avrupa Birliği'nde tek bir para birimine ve ortak para politikasına geçiş aşamasının 1 Ocak 1999'da başlamasına karar verilmiş ve bu tarih itibarıyla üye ülke paraları arasındaki kurlar sabitlemiş ve soyut anlamda da olsa Euro tedavüle çıkarılmıştı. Ekonomik ve Parasal Birliğin (EPB) tamamlanması sürecinde Parasal Birliğe üye olan 12 ülkede 2002 yılı başından itibaren madeni para ve banknot olarak Euro tedavüle çıkarılmış ve 28 Şubat tarihinden itibaren de ulusal paralar tedavülden kaldırılmıştı.

Ülkemizin içine düştüğü ekonomik durum dolayısıyla yakından

tanık olduğumuz üzere ısrarlı ve yüksek bütçe açığı para piyasası üzerinde baskı oluşturarak faiz hadlerinin yükselmesine yol açtığı gibi giderek enflasyonist baskı da yaratmaktadır. Dolayısıyla AB'de ekonomik ve parasal birliğe gidilirken ve bu çerçevede ortak paraya geçilip, Birliğin para politikasının tespiti ve uygulaması işlevi tümüyle Avrupa Merkez Bankasına bırakılırken, "İstikrar ve Ekonomik Büyüme Paketi" ile EPB üyesi ülkelerin bütçe açıklarının o ülkenin GSYİH'sının yüzde 3'ünü geçmemesi kuralı zorunlu olarak konulmuştur.

Ekonomik ve Parasal Birlik üyesi 13 ülkede (Yunanistan'ın katılımıyla) Euronun ortak para olarak

tedavüle girmesiyle üye ülkeler arası bir döviz kuru krizinin çıkması önlenmiş oluyor ise de ekonomik yapıları birbirinden oldukça farklı bu üye ülkelerde, para ve maliye politikası araçları önemli ölçüde ellerinden alınmış olan üye ülke hükümetlerinin, kendi ekonomik sorunlarıyla başedebilmeleri daha da fazla güçlük arzetmeye başladı..

Avrupa para birimi Ecu'nun Euroya eşitlenip ortak para birimine geçilen 1999 yılı başından itibaren iki yıl boyunca Euro bölgesi genelinde yıllık ekonomik büyüme yaklaşık yüzde 3 gibi tatminkar ve uzun dönemli olanaklı büyüme haddinin üstünde gerçekleşti. Fakat 2001 yılından itibaren

bazı üye ülkelerde başlayan ekonomik durgunluk, bu durgunluk-tan yakınan üye ülkelerin dikkatini, istikrar ve büyüme paktının, hükümetlerin ulusal politika oluşturma, örneğin ekonomik durgunluk halinde daha geniş maliye politikaları izleme gibi, hakları üzerine getirmiş olduğu kısıtlamalara çevirdi.

Esasında ortak para birimine geçişin temel amacı Euro Bölgesi hükümetlerini gerekli yapısal reform atılımlarını gerçekleştirmeye zorlamak suretiyle bölge ülkeleri arasında rekabetin yoğunlaştırılması ve bu şekilde verimlilik düzeylerinin yükseltilmesi sonucu büyüme hızlarının artırılması idi. Ancak bu güne kadar başta Almanya ve Fransa olmak üzere para birliğine üye ülkeler sivil toplum örgütlerinin baskılarına boyun eğerek yapısal reformları gerçekleştirmeye hususunda ayak dirediler. Ve bu şekilde Avrupa bu günkü mali açık sorunu ile karşı karşıya kaldı. Kısacası yetersiz yapısal reform yetersiz ekonomik büyümeyi beraberinde getirdi ve yetersiz büyüme oranları da vergi geliri azalmalarına yol açarak bütçe açıklarını yükseltti. Durum onu gösteriyor ki eğer hükümetler bu krizi çözemeyip, büyüme hızını arttırmak için yapısal reformları gerçekleştirme yerine yüksek bütçe açığı verme yoluna giderlerse bu durumdan en çok Avrupa Para Birliği ve Euro zarar görecek.

Medyanın, akademik çevrelerin ve AB'nin yüksek dereceli bürokratlarının desteğini ardına alan ve bütçe açığı, İstikrar Paktının öngördüğü yüzde 3'lük "bütçe açığı/GSYİH" oranının üstünde olan

ülkeler, kamu harcamalarını kısma yolunda hükümetlerine yapılan baskılara karşı dirençlerini sürdürüyorlar. Kendilerini haklı çıkarmak için bu grup ülkelerin öne sürdüğü bir iddia da mali denge- nin değerlendirilmesinde bütçe açığının değil, kamu borçlarının GSYİH'ya olan oranının dikkate alınması. Bu ülkelere göre eğer borçların yurtiçi hasılaya oranı düşük ise bütçe açığına daha toleranslı bir biçimde yaklaşılabilir. Bu görüşü AB komisyonunun parasal meselelerden sorumlu üyesi Pedro Solbes de destekliyor.

İstikrar ve Ekonomik Büyüme Anlaşması üzerindeki tartışmaların hız kaybetmeden sürmesi bekleniliyor. Almanya ve Fransa gibi büyük ülkeler yapısal reformları yapmakta ayak sürüdükçe İstikrar Paktının daha esnek hale getirilmesi yönündeki baskılar da devam edecek.

Bununla beraber birçok ekonomist ekonomik durgunluk dönemlerinde bu sıkı maliye kurallarına bağlı kalmayı sürdürmenin dünyanın ikinci büyük ekonomik bölgesini oluşturan Euro Bölgesinin ekonomik toparlanma sürecini olumsuz yönde etkileyeceğini savunuyorlar. Örneğin Berlin'deki Alman Ekonomik Araştırma Enstitüsünden ekonomist Gustav Horn bu konumdaki hükümetlerin Paktın öngördüğü sınırlamalara uymasının büyümeyi olumsuz etkileyeceğini iddia ediyor. Ona göre İstikrar Anlaşması, büyümenin zayıf ve dolayısıyla vergi hasılatının düşük olduğu dönemlerde, genellikle kamu harcamalarında kı-

sıntı yapılması ve vergilerin artırılması gibi, ekonomik canlanma sağlanması için tam tersinin yapılmasının gerekli olduğu sıkı bir maliye politikası uygulanmasını öngörüyor.

Würzburg Üniversitesinden Bo-finger ise, kamu harcamalarının ancak enflasyona yol açıyor olması halinde kısıtlanması gerektiğini söylüyor. Ona göre şu anda İtalya, Almanya ve Fransa'da enflasyon düşük, dolayısıyla fazla kamu harcaması yapıyorlar diye bu ülkelerin cezalandırılmamaları gerekiyor. Bu üç ülke birlikte Euro Bölgesi ekonomik büyüklüğünün dörtte üçünü oluşturuyorlar, en düşük büyüme hızları da bu ülkelere ait.

Bütçe açığına ilişkin kurallar, ulusal paralarını tedavülünden kaldırıp Euroyu benimseyen 13 ülkenin ekonomilerini uyum içinde tutabilmek için getirilmiştir. Eğer her bir üye ülke kamu harcamasına istediği gibi yön verme olanağına sahip olurda, bazı ülkelerde enflasyonun düşmesine, diğer bazılarında yükselmesine yol açarsa, Avrupa Merkez Bankasının etkin ve tutarlı bir para politikası izleme olanağı kalmayacak.

Görüldüğü gibi Avrupa ülkeleri Ekonomik ve Parasal Birliğe üye olmanın ön koşulu olarak öngörülen yalın ve ülkelerin özel durumlarını gözlemleyen mali kıstaslarla nasıl bir arada yaşanabileceğini öğrenmeye çalışıyorlar. Geçen yıl Portekiz, Fransa ve Almanya'nın bütçe açıkları yüzde 3 oranındaki tavan rakamının üstünde idi. Bu yıl bu ülkelerin yanı sıra İtalya'da da bütçe açığı/GSYİH oranının

yüzde 3'ün üstünde oluşması bekleniliyor. AB Komisyonu tarafından yapılan tahminlere göre Fransız Hükümetinin gerekli önlemleri almaması durumunda mali açık oranının bu yıl yüzde 3.7, 2004 yılında ise yüzde 3.6 düzeyinde oluşması bekleniliyor.

İstikrar ve Ekonomik Büyüme anlaşması, öngörülen kıstaslara uyum sağlanılmaması durumunda ceza yaptırımlarını da öngörüyor.

Mali açık için kıstas olarak konulan yüzde 3 oranının bir ülke tarafından üç yıl üst üste aşılması durumunda Komisyonca ilgili ülkeye ağır para cezasına hükmediliyor.

Yukarıda da işaret edildiği gibi AB ekonomik istikrar paktının öngördüğü kamu açığı limiti, özellikle ekonomik büyümenin yavaşladığı ülke ve yıllarda açıkça ortaya çıktığı gibi, uyulması

zor bir hedef olarak tartışmaların odak noktasını oluşturuyor ve çözüm için Ekonomik ve Parasal Birliğe zarar vermeyecek bir anlaşma zemininin bulunmasını gerektiriyor.

Aşağıda, AB istikrar paktının bu önemli kıstasının uygulanmasının zaman içerisinde, nasıl sorunlu bir nitelik kazandığı, bu süreci belirleyen önemli olaylar halinde kronolojik olarak verilmektedir;

2002 Yılı	
30 Ocak	Avrupa Komisyonu, Almanya ve Portekiz'e kamu açıklarını yüzde 3 ile sınırlandıran kıstası ihlal edebilecekleri yolunda "erken uyarı" verilmesi yolunda tavsiye kararı alıyor.
26 Haziran	Portekiz 2001'de yüzde 3'lük kıstası ihlal etmiş olabileceğini kabul ediyor.
8 Ekim	Maliye Bakanları bütçelerini denk hale getirebilmek için kendilerine iki yıl daha -2006'ya kadar- süre tanıyorlar. Fransa hariç hepsi 2003'ten başlayarak her yıl, açığı yüzde 0.5 oranında düşürmeyi kabul ediyorlar.
17 Ekim	Komisyon Başkanı Romano Prodi istikrar paktını saçma, salakça olarak nitelendiriyor.
24 Ekim	Avrupa Merkez Bankası ülkelerce, istikrar paktı kıstaslarına uyum gösterilmesi yolunda, nadir olarak başvurulan bir duyuru yayınlıyor.
27 Kasım	AB Komisyonu istikrar paktının işlerlik kazanabilmesi amacıyla ayrıntılı öneriler sunuyor. Fransa ve Almanya'nın yüzde 3'lük kıstası ihlal ettikleri anlaşılıyor ve 2003 yılında da aynı sonucu almaları bekleniliyor.
2003	
6 Mart	Fransa bu yıl yüzde 3 kıstasını ihlal edeceğini ve bu durumdan kaçınmak için önlem almayacağını açıklıyor.
7 Mart	AB Maliye Bakanları Komisyonun önerilerini memnuniyetle karşılıyorlar ancak aldıkları kararlarla bu önerileri sulandırıyorlar.
21 Mart	Irak harbinin çıkmasıyla Devlet Başkanları, Komisyon tarafından bir yıl önce hazırlanmasını talep ettikleri önerileri hiç dikkate almıyorlar buna karşılık maliye bakanlarının daha yumuşak olan raporunu tümüyle destekledikleri kararını alıyorlar.
8 Nisan	Komisyon İtalya'nın 2004'te yüzde 3 kıstasını ihlaledeceği uyarısında bulunuyor.

Uzaktan eğitim start aldı

TÜRMOB ve Ankara Üniversitesi ortak bir proje ile TÜRMOB üyelerine yönelik yeni bir eğitim projesine start verdi.

Muhasebeci ve mali müşavirler ile aday meslek mensupları uzaktan eğitim teknikleri ve teknolojileri kullanılarak eğitim görecekler. Mesleki eğitimin bir parçası olacak olan çalışma ile mesleki alandaki gelişmeler ve uygulamalar en etkin bir şekilde TÜRMOB üyelerinin istifadesine sunulacak.

Sistem neler getiriyor?

Günümüzdeki uzaktan eğitim, temelde televizyon yayınıyla öğretim olarak gelişmişti. Gelişen bilişim teknolojilerinin ortaya çıkardığı çözüm ise, global ağ altyapısını oluşturan ve her yerden erişilebilen internet üzerinden web tabanlı uygulamalar olarak karşımıza çıkmakta.

Uzaktan eğitim tanım olarak eğitimi alacak kişilerin eğitim almak için, belli bir yere toplanma gerekliliğinin ortadan kalkmasını içermekte. Ancak bu yaklaşım önem derecesi yüksek eğitimler için yeterli olmamakta. Eğitim alacak kişilerin belli noktalarda bir araya

gelerek daha katılımcı bir ders ortamı yaratmaları gerekmekte. Bu noktada “Akıllı Sınıf” uygulamaları devreye girmekte.

Sistem, eğitmenin görüntüsünün ve sesinin, bulunduğu merkezden, farklı noktalardaki sınıflara iletilmesine dayanmakta. Öğrenciler bilgisayarlarından eğitmene veri ve ses ile geri dönüş sağlayacaklar.

Bu katılım, hazırlanan yazılım ile anlık olarak eğitmene öğrencinin derse katılımı ile ilgili bilgileri gönderecek ve uzak noktalarda bulunan bu kişiler artık eğitmene, normal bir sınıf ortamında bulunan öğrenciler gibi geri dönüş sağlayabilecekler.

Eğitmenin anlattığı ders ve sorduğu sorulara verilen cevaplar, öğrencilerin sesli soruları, öğrencilere gönderilen dosyalar gibi tüm bilgiler dijital olarak kaydedilecek ve ders tekrarı için saklanacak.

Uzaktan eğitim için bir başka yöntem de eşzamanlı olmayan içerik aktarımı. Bunun için bilinen en klasik yöntem internet alt yapısının

kullanıldığı, web tabanlı çözümü. Ancak, bu çözümde zenginleştirilmiş içerik (Video, animasyon) kullanımı bağlantı hızları nedeniyle çoğu zaman mümkün olmamakta olması sorun oluşturuyor.

Eşzamanlı olmayan başka bir yöntem de içeriğin, veri depolama kapasitesine sahip bir ortam aracılığı ile öğrencilere ulaştırılması. Bunun için şu an uygulanabilecek en kullanışlı çözüm ise CD. Bu çözümde zenginleştirilmiş içerik sunmak da mümkün olacak.

Hizmet, Uzaktan Eğitim Merkezi stüdyosunda yapılan ders çekimlerini takiben, bunların görsel malzemeler ve ilgili dökümanlar ile birleştirilerek, hazırlanacak yazılım aracılığı ile interaktif bir CD haline getirilmesi. Öğrenciler CD’lerini bilgisayarlarına yüklediklerinde, kullanacakları arabirim karşısına çıkacak. Bu arabirim, aynı zamanda internet üzerinden erişilecek destek, soru-cevap, forum vb. hizmetlere ulaşılmasını da sağlayacak.

Enflasyon mevsimsel seyrinde geçti

Nisan ayında Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksi bir önceki aya göre yüzde 1,8, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 14,4, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 35,1 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 37,8 artış gerçekleştirdi. 2003 Nisan ayındaki yüzde 1,8'lik artışın -0,3'ü devlet sektöründeki fiyat düşüşlerinden, 2,1'i de özel sektördeki fiyat artışlarından kaynaklandı. Yüzde 1,8'lik artışın sektörler itibariyle kaynaklarına baktığımızda 1,8'i tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık sektörlerinden, -0,1'i madencilik ve taşocaklığı sektöründen, 0,1'i imalat sanayii sektöründen kaynaklandı.

Nisan ayında Tüketici Fiyatları Genel İndeksi bir önceki aya göre yüzde 2,1, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 10,4 bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 29,5 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 33,8 artış gerçekleştirdi. yüzde 2,1'lik artışın ana harcama grupları itibariyle dağılımına baktığımızda; 0,4'ü gıda, içki, tütün grubundan, 1,0'ı giyim ve ayakkabı grubundan, 0,2'si konut grubundan, 0,2'si ev eşyası grubundan, 0,3'ü de ulaştırma grubundan kaynaklandı. Türkiye genelindeki 2,1'lik artışa bölgeler itibariyle baktığımızda en yüksek artış yüzde 3,5 ile Akdeniz Bölgesinde, en düşük artış ise yüzde 1,7'yle Marmara Bölgesinde gerçekleşti.

TEFE	NİSAN 2003	NİSAN 2002
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,8	1,8
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	14,4	10,8
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	35,1	58,0
(01.05.2002-30.04.2003) - (01.05.2001-30.04.2002) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	37,8	75,3

TÜFE	NİSAN 2003	NİSAN 2002
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	2,1	2,1
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	10,4	10,7
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	29,5	52,7
(01.05.2002-30.04.2003) - (01.05.2001-30.04.2002) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	33,8	62,8

		2003				2002							
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TEFE	Bir öncek aya göre değişim	5,6	3,1	3,2	1,8	0,4	1,2	2,7	2,1	3,1	3,1	1,6	2,6
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	5,6	8,9	12,4	14,4	11,2	12,5	15,5	18,0	21,7	25,5	27,5	30,8
TÜFE	Bir öncek aya göre değişim	2,6	2,3	3,1	2,1	0,6	0,6	1,4	2,2	3,5	3,3	2,9	1,6
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	2,6	4,9	8,2	10,4	11,3	12,0	13,6	16,1	20,1	24,0	27,7	29,7

Dünya ekonomisi

Irak'ta askeri savaş bitti, ekonomik savaş başladı

Irak'ın yeniden inşası ve petrol işletmelerinden pay alma noktasında büyük bir mücadele veriliyor. ABD'nin ihaleleri kendi ülke şirketlerle - rine dağıtmasını diğer ülkeler engellemeye çalışıyor. ABD kökenli olup ihale alamayan firmalarda Temsilciler Meclisi'nde soruşturma önergesi verdiler.

Irak'ta askeri savaşın tamamlanmasının ardından ortaya çıkan pazardan pay almak ve mevcut paylarını kaptırmak istemeyen ülkeleri le şirketler arasında müt-hiş bir mücadele yaşanıyor. Irak'ın yeniden yapılandırılmasında ABD tek belirleyici olma noktasında taviz vermiyor. Diğer ülkeler ise BM, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası kuruluşlarla ABD'ye baskı uygulama uğraşında.

Euro-Dolar rekabeti

Savaş sonrasında Irak'ta Euro'nun hakimiyetide yıkıldı. Amerikan yönetimi, savaştan sonra hızla değer yitiren Dinar'ın yerine, para birimi olarak ABD Doları'nın kullanılmasını sağla-

dı. Maaşlar dolarla ödenmeye başlandı. ABD'li yetkililer, büyük değer kaybına uğrayan Irak Dinar'ının yerine Irak'ta oluşacak yeni yönetimin çıkaracağı yeni para birimi dolaşıma girmeye kadar, Irak ekonomisine Dolar desteği yapılacağını açıkladılar.

Bu durum Euro'nun, bu bölgedeki cazibesini yitirmesine neden oldu. Bölgedeki, daha önceden yaşanan Euro'ya doğru kayışları da ortadan kaldırdı.

Irak'ı BM'mi, DB'mi yeniden yapılandıracak?

G-7 toplantısında sorunları çözmeye yetmedi. Toplantıda konuşan Dünya Bankası Başkanı James Wolfensohn, banka üyeleri-

nin Irak'a komite gönderilmesi üzerine görüşmeler yapılmasını kabul ettiklerini söyledi. Komite-nin ne zaman bölgeye gönderileceğine dair bir bilgi vermeyen Wolfensohn, Güvenlik Konseyi'nin Irak'la ilgili çözüm planlarını da destekleyeceklerini söyledi.

ABD, Irak'ın yeniden yapılandırılması çabasının IMF ve Dünya Bankası tarafından yürütülmesini isterken İngiltere, Almanya, Fransa ve Rusya ise bunun Birleşmiş Milletler eliyle yapılmasından yana.

Snow: Destek uzlaşma değil

ABD Hazine Bakanı John Snow da, G-7 ülkelerinin, Irak'ın yeniden yapılandırılmasında, yeni bir

BM sürecini destekleme kararının, ABD yönetiminin bu konuda uzlaşmaya vardığı anlamına gelmediğini kaydetti. Snow, G-7 ülkeleri maliye bankaları ve ekonomi bürokratlarının yeni bir BM sürecine verdiği desteğin, ABD'nin, diplomatik duruşunu değiştirmedikçe belirtti.

Saddam Hüseyin sonrası süreçte uluslararası işbirliğini gerekliliğini kabul ettiklerini vurgulayan Snow, bunun yeni bir uzlaşma olarak görülmemesi gerektiğinin altını çizdi.

ihalede ABD'de tartışma yarattı

Irak'ın yeniden yapılandırılması çalışmalarını yürüten ABD yönetiminin, aralarında petrol tesisleri, liman ve altyapı inşaatı gibi 100 milyar doları bulan ihaleleri kendine yakın Amerikan şirketlerine vermesi üzerine ihale alamayan firmaların tepkileri gündeme geldi. İlk etapta 300 milyon doları geçen ihaleleri, Başkan Bush kabinesine politik ve ekonomik yakınlıkları olan şirketler aldı.

Aralarında Fluor Corporation/California, Washington Grup International/Idaho ve Parini Corporation/Massachusetts gibi şirketlerin bulunduğu konsorsiyum geçen hafta ordunun açtığı 100 milyon dolarlık istihkam ihaleleri kazandı. Yine kabineye yakın şirketlerden the Raytheon Corporation/Massachusetts ve Halliburton Corporation/Houston, 30 milyon dolarlık kimyasal silahların nötralizasyonu projesini aldılar.

Başkan Yardımcısı Dick Cheney başkanlık seçimlerinden önce Halliburton şirketinin genel koordinatörü olarak çalışıyordu.

AB ülkelerindeki gelişmeler

Avrupa komisyonu tahminlerine göre Euro alanın 2003 yılının ilk çeyreğinde yüzde -0,2 ile yüzde 0,2 aralığında, ikinci çeyreğinde ise yüzde 0,1 ve yüzde 0,4 aralığında bir büyüme göstermesi bekleniyor. Söz konusu tahminlere göre, ekonominin yıl genelinde ise yüzde 1,3 ile potansiyele altında bir büyüme göstermesi bekleniyor. Sabit yatırımların 2003 yılında da daralması beklendiği tahminlerde, ithalatın ihracatın üzerinde bir artış göstermesi beklenmekte. Euro bölgesine ait ekonomik veriler, büyümenin zayıf seyrini devam ettirdiğini göstermekte. Nisan itibarı ile hizmetler sektörü indeksinin eşik değeri olan 50 seviyesinin altında 47,1 olarak gerçekleştiği açıklanmıştı. Enflasyonist baskıların olmaması durumunda ECB'nin ekonomideki kırılgan ortamı dikkate alarak 2003 içerisinde faiz indirimine gitmesi beklenmekte.

Gelişmekte olan piyasalardaki gelişmeler

Arjantin ekonomisinin 2003 yılındaki kriz ortamından yavaş olmakla birlikte toparlanma sürecine geçtiği görülmekte. Şubat ayında imalat sanayi üretimi bir önceki aya göre yüzde 1,5, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise yüzde 17,4 oranında arttı. Ülke dışına çıkan sermaye akımının zamanla azalması ve yük-

sek dış ticaret fazlalarının devam etmesi ile ulusal para birimi değeri kazanmaya başladı. Bu gelişme enflasyon oranlarını olumlu yönde etkilemiş ve enflasyon oranı yılın ilk üç ayında kümülatif olarak yüzde 2,5 olarak gerçekleşti. Brezilya'da Merkez Bankası'na bağımsız bir statü tanınmasını da kapsayan bir dizi reformun gerçekleştirileceği beklentisi Brezilya para birimi realin Şubat ayından itibaren değeri kazanmasına neden oldu. Bu gelişmeye paralel olarak beklenen enflasyon oranlarının 2003 hedefi olan yüzde 8,5'in hala üzerinde olduğu görülmekte.

Asya ekonomilerinin, ABD ekonomisinin yılın ilk çeyreğindeki olumsuz ekonomik performansından etkilendikleri görülmekte. Bu etki özellikle Tayvan ve Güney Kore ekonomilerinde daha belirgin oldu. Öte yandan Hong Kong, Singapur ve Çin'de görülen SARS virüsünün de bu ekonomileri olumsuz etkileyebileceği düşünülmekte. bu etkinin en dolaysız olarak turizm gelirlerinden ve yerel halkın alışveriş işlemlerindeki düşüşten kaynaklanabileceği tahmin edilmekte. SARS virüsünden ve ABD'deki ekonomik seyirden daha az etkilenecek beklenen Çin ekonomisi 2002 yılında sergilediği güçlü büyüme performansını 2003 yılında da sürdürmekte. Ekonomide yılın ilk çeyreğinde sanayi üretimi yüzde 17,2 artarken, ihracat aynı dönemde yüzde 30 oranında arttı.

Konsolide Bütçe Gerçekleşmeleri

Bazı Konsolide Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak-Mart (Trilyon)			Reel Artış (Enflasyondan Arındırılmış)*	2003 Yılı Bütçe Hedefi
	2002	2003	Artış (%)		
Gelirler	15.028	20.364	35.5	4.6	100.782
Genel Bütçe Gelirleri	14.728	19.585	33.0	3.1	100.357
Vergi Gelirleri	11.696	16.711	42.9	10.8	85.955
Gelirden Alınan Vergiler	3.547	4.579	29.1		26.115
Gelir Vergisi	2.685	3.240	20.7	-6.2	17.197
GVK Göre Alınan Geçici Vergi	85	117	37.6	7.0	
Kurumlar Vergisi	846	1.338	58.1	22.5	8.918
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	813	1.283	57.8	22.4	
Servetten Alınan Vergiler	307	511	66.4	28.7	2.329
Motorlu Taşıtlar Vergisi	302	504	66.9	29.4	1.140
Mal ve Hizmetlerden Alınan V.	6.044	8.887	47.0	13.9	44.960
Dahilde Alınan KDV	2.394	3.245	35.5	4.6	16.046
Taşıtlar Alım Vergisi	45	66	46.6	13.9	
Akaryakıt Tüketim Vergisi	2.144	256	-88.0	-90.7	
Banka ve Sigorta Muameleleri V.	275	307	11.6	-13.9	1.064
Özel İletişim Vergisi	174	204	17.2	-9.3	1.103
Özel İşlem Vergisi	120	121	0.8	-16.3	935
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	1.797	2.734	52.1	17.8	12.531
İthalde Alınan KDV	1.673	2.547	52.2	17.8	11.683
Vergi Dışı Normal Gelirler	1.534	1.569	2.3	-7.0	10.294
Katma Bütçe Öz Gelirleri	299	779	160.5	101.5	425
Harcamalar	27.663	31.253	13.0	-12.4	145.949

*Hesaplama TÜFE % 29,4 olarak alınmıştır.

EKONOMİK VERİLER

GSMH	2002	2001	2000	1999	1998	1997
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	273.463	176.484	125.596	78.283	53.518	29.393
GSMH (milyar dolar)	175.898	144.313	201.378	187.468	205.808	194.106
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	7.8	-9.5	6.3	-6.1	3.9	8.3
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	2.584	2.123	2.965	2.879	3.255	3.079
Üretim İndeksi	102.5	92	101	95.7	100.9	100
Toplam İhracat (Milyon/Dolar)	35.081	31.334	27.775	26.587	26.974	26.261
Toplam ithalat (Milyon/Dolar)	50.832	41.399	54.503	40.671	45.921	48.559
Dış Ticaret Dengesi (Milyon/Dolar)	-15.751	-10.065	-26.728	-14.084	-18.947	-22.298
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	6.9	75.7	51.0	65.4	58.7	54.1
İşsizlik Oranı (%)	10.6	8.5	6.6	7.7	6.8	6.7
İç Borç Stoku (Trilyon TL)	149.869	122.157	36.421	22.920	11.612	6.683
Dış Borç Stoku (Milyon/Dolar Yeni Tanım)	127.477	115.200	119.697	102.988	96.411	84.276
Cari İşlemler Dengesi (Milyon/Dolar)	-1.789	3.390	-9.819	-1.360	1.984	-2.638

	2003		2002		2001
(Milyar TL)	11 Nisan	04 Nisan	27 Aralık	12 Nisan	28 Aralık
Emisyon	8.097.888	8.439.337	7.707.082	5.826.601	5.328.876
Para Arzı					
- M1	14.015.757	14.279.788	14.258.860	10.571.098	11.073.270
- M2	62.364.146	63.763.752	61.195.275	49.465.390	46.985.987
- M3	66.468.326	68.131.351	64.399.837	53.260.745	50.587.717
Yurtiçi Kaynaklı TL. Mevduat	57.851.949	58.808.942	56.294.199	46.509.122	44.921.685
- Vadeli Tasarruf	41.338.193	41.949.992	38.675.412	34.155.137	31.291.397
- Vadesiz Tasarruf	3.097.111	2.802.538	3.262.560	3.013.323	3.170.598
- Vadeli Ticari	7.010.196	7.533.972	8.261.003	4.739.155	4.621.320
- Vadesiz Ticari	3.304.934	3.514.601	3.784.187	2.522.298	3.100.924
- Resmi Mevduat	3.101.515	3.007.839	2.311.037	2.079.209	2.737.446
Kredi Stoku	40.411.261	40.376.583	35.159.807	33.527.409	34.796.973
- Tüm Banka Kredileri	40.315.473	40.280.795	34.909.807	32.777.409	34.046.973
- M.B. Kredileri	95.788	95.788	250.000	750.000	750.000
Bank. El. Tah. ve Bono	84.326.727	84.342.473	81.616.926	67.114.027	58.275.691

Mevzuat Değişiklikleri

- 01 Nisan 2003** - 2003/5357 Özel Tüketim Vergisi Tutarlarının Belirlenmesine İlişkin Karar
- 02 Nisan 2003** - 14 Sıra Nolu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ
- 03 Nisan 2003** - 4835 2003 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu
- 4834 2001 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu
- 4836 2001 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu
- 05 Nisan 2003** - Derneklerin Tutacakları Defter, Muhasebe Hesap Kayıtlarıyla İlgili Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik
- Gümrük Genel Tebliği (Serbest Dolaşıma Giriş) (Seri No:3)
- 08 Nisan 2003** - 2003 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı (Sıra No:7)
- Sektörel Dış Ticaret Şirketi Statüsünün Sona Ermesine İlişkin Karar
- Dış Ticaret Sermaye Şirketlerine İlişkin Karar
- 09 Nisan 2003** - Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanuna İlişkin Tebliğ (Sıra No: 2003/1)
- 11 Nisan 2003** - 4837 Ekonomik İstikrarı Sağlamak İçin Ek Vergiler Alınması Hakkında Kanun
- 16 Nisan 2003** - Özel Tüketim Vergisi Tutarlarının Belirlenmesine İlişkin Karar Karar Sayısı:2003/5433
- 17 Nisan 2003** - 2003/5455 Özel Tüketim Vergisi Tutarlarının Belirlenmesine İlişkin Karar
- 22 Nisan 2003** - Trafik Para Cezalarının Tahsilinde ve Takibinde Uygulanacak Esas ve Usuller ile Kullanılacak Belgeler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Ticari Araçlarda Reklam Bulundurulması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 24 Nisan 2003** - 4842 Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 4849 4811 Sayılı Vergi Barışı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- Ek Emlak Vergisi Genel Tebliği (Seri No:1)
- Vergi Barışı Kanunu Genel Tebliği (Seri No:3)
- 25 Nisan 2003** - Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 1)
- 26 Nisan 2003** - 2003/5471 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa Tabi Sigortalıların Ödeyecekleri Primler ile Bağlanacak Aylıklarının Hesabına Esas Gelir Basamaklarının ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78 inci Maddesi Uyarınca Alınacak Prim ve Verilecek Ödeneklerin Hesabına Esas Tutulan Günlük Kazancın Alt Sınırının Tespitine İlişkin Karar
- 28 Nisan 2003** - 2, 3, 6, 11, 13, 16, 17 Sıra Nolu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliğlerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğler
- 29 Nisan 2003** - 4853 Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabının Tasfiyesi ve Bu Hesaptan Yapılacak Ödemelere Dair Kanun
- 30 Nisan 2003** - Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:315)

Vergi Takvimi

- 07.05.2003** - Nisan 2003 Dönemi 4705 Sayılı Kanuna Göre Tahsil Edilen Özel İşlem Vergisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 07.05.2003** - Nisan 2003 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 09.05.2003** - 16-30 Nisan Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 12.05.2003** - 16-30 Nisan Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisi (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödenmesi
- 15.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine Ait Gider Vergilerinin (BSMV) Beyanı ve Ödenmesi
- 15.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 15.05.2003** - Nisan 2003 Dönemi Özel İletişim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 15.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamüllerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.05.2003** - Meslek Mensuplarının Beyannamelerini İmzaladıkları Mükelleflere İlişkin Bildirimin Vergi Dairesine Verilmesi
- 20.05.2003** - Yarışma ve Çekilişler ile Futbol Müsabakalarına ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.05.2003** - İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Beyanı ve Ödenmesi
- 20.05.2003** - Şubat-Mart-Nisan 2003 Dönemine Ait Gelir Ver. Stopajı'nın Beyanı ve Ödenmesi
- 20.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine ait Damga Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.05.2003** - Nisan 2003 Dönemi Özel İşlem Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 20.05.2003** - Nisan 2003 Dönemi Faiz Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 20.05.2003** - GVK Madde 94/6-b'ye Göre Yapılan Stopajın Beyanı ve 1.Taksit Ödemesi(D.K.P. Stopaj)
- 20.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Beyanı ve Ödenmesi
- 26.05.2003** - Nisan 2003 Dönemine ait Katma Değer Vergisi'nin Beyanı ve Ödenmesi
- 26.05.2003** - 1-15 Mayıs Dönemine ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 27.05.2003** - 1-15 Mayıs Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi

Nisan 2004 Kronoloji

01 Nisan Babil'in El Tille Kasasına düzenlenen hava saldırısında aralarında bebeklerinde bulunduğu 48'den fazla sivil öldü, 400 kişi yaralandı.

02 Nisan ABD Dışışleri Bakanı Colin Powell, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Başbakan Tayyip Erdoğan ve Dışışleri Bakanı Abdullah Gül'ü ziyaret etti. Fırat ve Dicle'yi geçen Amerikan askerleri Bağdat'a 30 km yaklaştı.

03 Nisan ABD, hava bombardımanını yoğunlaştırdı. Bağdat Havaalanı düştü, çatışmalarda 83 sivil ve asker öldü.

04 Nisan Rahmi Koç, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanlığını oğlu Mustafa Koç'a devretti. AKP'nin Orman arazilerini satmak ve seçilme yaşını 25'e indirmek için hazırladığı Anayasa değişikliği 366 oyda kalarak referandum sınırını aşamadı.

05 Nisan Türkiye, Irak'lı üç diplomatın görevleriyle bağdaşmayan faaliyetlerde bulunduğu gerekçesiyle ülkeden ayrılmasını istedi.

06 Nisan ABD uçakları, musul yakınında bulunan Amerikan ve Kürt güçlerini yanlışlıkla bombaladı 18 peşmerge öldü.

07 Nisan ABD birlikleri Bağdat'ın içlerine girdi. Bazı başkanlık saraylarını ele geçirdi.

08 Nisan ABD, Irak'ta yaşananları tüm dünyaya duyuran gazetecileri hedef aldı. Otele açılan ateşte iki gazeteci, El Cizre bürosuna yapılan saldırıda da bir kameraman öldü.

09 Nisan ABD ordusu, Irak operasyonunun 21'inci gününde Başkent Bağdat'ı ele geçirerek Saddam Hüseyin rejimini fiilen devirdi.

10 Nisan Peşmergeler Kerkük'e girdi. Türkiye, ABD'den peşmergelerin Kerkük'ten çıkarılmasını istedi.

11 Nisan ABD askerleri Kerkük'e girdi. Kuzey Irak'lı Kürt liderler peşmergelerden kenti terk etmesini istedi.

12 Nisan Saddam'ın bilim ve silah danışmanı Korgeneral Emir El Sadi teslim oldu.

13 Nisan ABD Dışışleri Bakanı Powell, Irak'ın kimyasal silahlarını ve lider kadrosunu gizlemekle suçladığı Suriye'yi çok sert bir dille uyardı. Fransa ise Suriye'ye destek verdi.

14 Nisan ABD terörist devlet olarak suçladığı Suriye'nin kimyasal silah denemesi yaptığını öne sürdü.

15 Nisan Musul'da yeni valiyi protesto eden halkın üzerine ABD askerleri ateş açtı 10 kişi öldü, yüz kişi yaralandı.

16 Nisan Avrupa Birliği, AB Dönem Başkanı Yunanistan'ın Başkenti Atina'da düzenlenen törenle 10 ülkenin daha 1 Mayıs 2004'ten itibaren AB üyesi olmalarına ilişkin kararı imzaladı.

17 Nisan ABD Dışışleri Bakanı Powell, 'AB Komisyonu, Kopenhag Kriterleri'ni yerine getirdiği kanaatine varırsa Türkiye'ye 2004 sonuna kadar müzakere tarihi vermemelidir' uyarısında bulundu.

18 Nisan Hazine Müsteşarı Faik Öztrak görevinden istifa ettiğini açıkladı.

19 Nisan Riyad'da, Irak'a komşu ülkelerin dışışleri bakanları arasında yapılan toplantının sonuç bildirgesinde, "ABD ve İngiliz işgal güçlerinin, Irak'ı mümkün olduğunca çabuk terk etmeleri" istendi.

20 Nisan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, idealindeki yönetim biçiminin Amerikan modeli olduğunu açıkladı.

21 Nisan BDDK, batık bankaların Fon'a devir zararının 17.3 milyar dolara ulaştığını ve devletin bu bankalara 21.7 milyar dolar kaydırarak yeniden yapılandırıldığını açıkladı.

22 Nisan 23 Nisan resepsiyonuna Meclis Başkanı Bülent Arınç'ın türbanlı eşiyle katılma olasılığı üzerine Cumhurbaşkanı ve CHP resepsiyona katılmama kararı aldı.

23 Nisan 23 Nisan kutlamaları protestoya sahne oldu. Cumhurbaşkanı Sezer, CHP lideri Baykal, Genel Kurmay Başkanı Org. Özkök ile komutanlar 23 Nisan resepsiyonuna katılmadı.

24 Nisan Irak'ta devrilen Saddam rejiminin en etkili isimlerinden Tarık Aziz, Amerikan güçlerinin eline geçti.

25 Nisan Çin'de Sars kurbanı sayısı 115'e yükseldi. Virtis kapalıların sayısı ise 2601. Pekin'de 4 bin kişi ve üç hastane karantinaya alındı.

26 Nisan Merkez Bankası Başkanı Serdengeçti, faizlerin düşmesine rağmen hala yüksek olduğunu açıkladı.

27 Nisan F-16 savaş uçaklarının Türkiye'de üretimiyle adını duyuran TAI, bu kez Boeing'in altın tedarikçi ödülünü aldı.

28 Nisan Hükümet, Avrupa Birliği üyelik sürecinde Kopenhag Kriterlerini yerine getirmek için yeni bir uyum paketi daha hazırladığını açıkladı.

29 Nisan Isparta'nın Eğridir İlçesinde Cavgar tipi askeri helikopter düştü, 4 kişi öldü, bir kişi yaralandı.

30 Nisan 28 Şubat'tan sonraki en uzun MGK toplantısında devletin, temel niteliklerinden Laikliğin önemi ve titizlikle korunması vurgulandı açıklaması yapıldı.